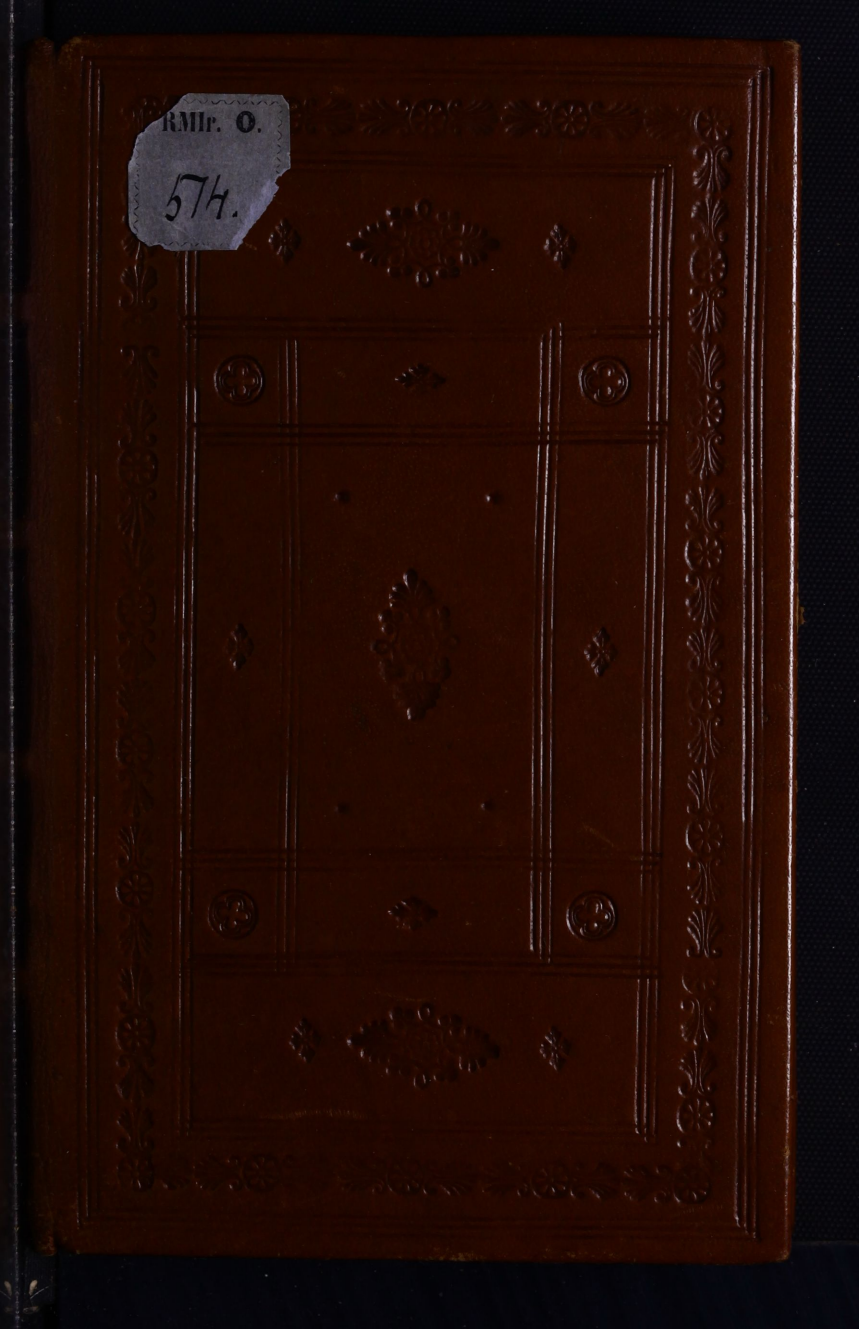

R.M.P. O.

574.

Ex Bibliotheca

*Ladislai Victoris
de Kiss = Kovalocz
et in Horocz.*

Are 50 Row
R. M. J. Co.

0,514.
Ranchburg 903 $\frac{11}{X+}$

Labo I 908

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

TIFFEN Color Control Patches © The Tiffen Company, 2007

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black

LOVAK ORVOSSÁGOS

Meg-probált új Könyvetskéje.

*Mellyben sok fele gyakorlott dolgok és orvof-
ságok vadnak;*

Kik Török, Magyar, Belgior, és egynehány
Német Orzági fő Fejedelmek, és Nagyságos Urak udva-
riban, az Lovaknak minden fele betegségekéről való Or-
vosságok meg-probáltatván, őszve szedget-
tetett, le irattatott

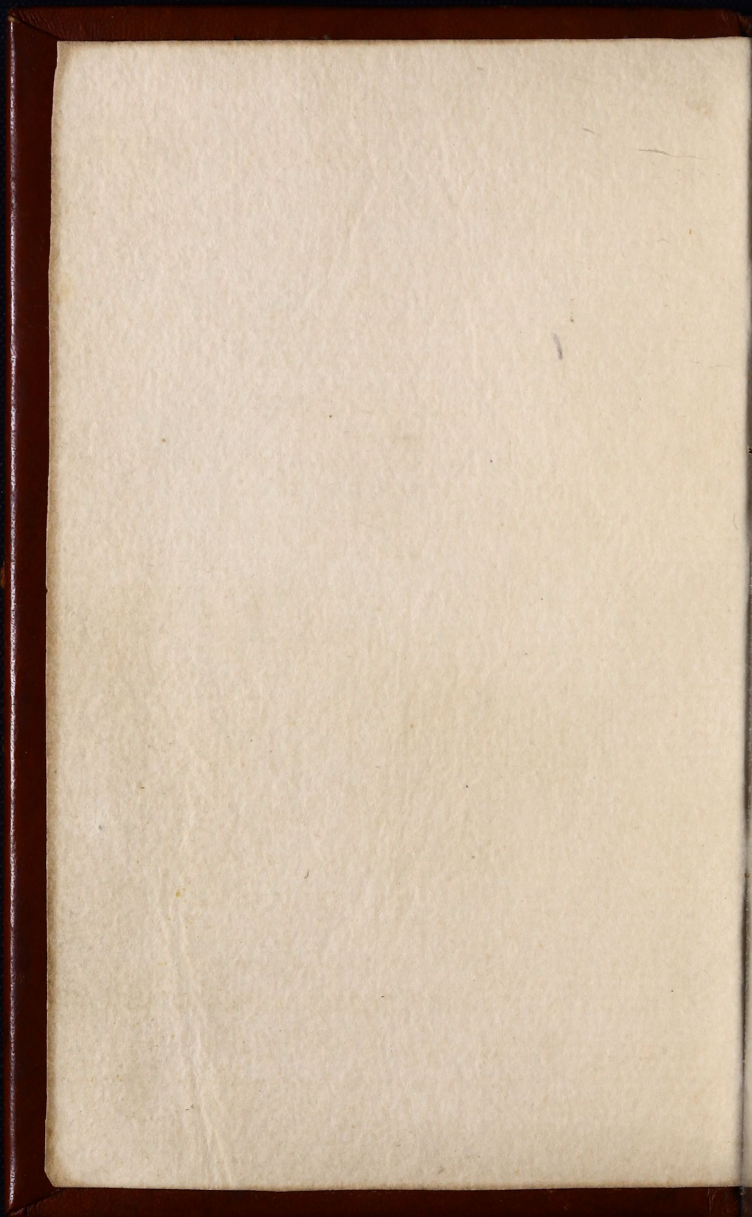
a' Brandenburgi Herceg és Fejedeleni fő lovasz Mestere
TSEH MARTON által.

Melly Németből Magyarra
fordittatott.

L Ö T S E N,

Nyomatratott 1656. észendőben.

LOVAK ORVOSSÁGOS

Meg-probált új Könyvetskéje.

*Mellyben sokféle gyakorlott dolgok és orvossá-
ságok vadnak;*

Kik Török, Magyar, Belgior, és egynehány
Német Orzági fő Fejedelmek, és Nagyságos Urak udva-
riban, az Lovaknak minden-féle betegségekről való Or-
vosságok meg-probáltatván, őszve szedegget-
tetett, le irattatott

a' Brandenburgi Herceg és Fejedeleni fő lovasz. Mestere
TSEH MARTON által.

Melly Németből Magyarra
fordittatott.

L Ó T S E N,

Nyomatattatott 1656. észendőben.

Handwritten scribbles

908
1226

A MAGY. TUD. AKADÉMIA
VIGYÁZÓ FERENC
KÖNYVTÁRA.
708. SZ.

ELŐLJÁRO
BESZED.

Mivel hogy Experiáltattam, hogy az
Lovaknak is sok külömb, külömbféle
dögletes nyavalyái, mind természet-
szerint mind pedig egyéb kents
vadnak; mint meg-tetizik az kö-

vetkezendő meg-probált Nagy Német Országi fők
Méltságos, Tekintetes és Nagyságos Hertzegek,
és Grof Uraknál való szolgálatam r való látásim-
bol. Annak okáért gondolám magamban, hogy
Magyar Országban is sok fő-fő Urak vadnak, kik-
nek gyönyörűségek vagyon az szép Equitásokban,
és így azoknak kedvekeri hogy le-irám, valamel-
lyeket edgyüt is másut is forgásomban láttam, az
zöbbi között Magyar Országban laktomban, rész-
szerint Török Országban, (mint hogy veletlenül
tger alatt el fogattattam vóli az Törökökül, és
szinte Constantinápolzig vitetttem, az hómét
Isten ő Felsege tsudálatos képpen ki-szabadított)
és az után mind ez ideig Nagy Német Országban
lakásomban is. Jónak vélem azért hogy el ne-
rsjteném, de sőt inkább Nap-fényre botsátanám az

én kis tudományomat, az kegyes Olvasóknak ked-
vekért, mert eszemben vettem, hogy kivált képpers
Magyar-Országban, igen igen szükséges volna ez
kü Lö-Orvosságos Könyvetske. Azért, hogy rö-
vidségnek okaert elő nem számlálám elebbi járto-
mat, költömet, hogy mitsoda Országokban, tarto-
mányokban, és várasokban jártam légyen, nem ité-
lem szükségesnek lenni, hanem kérem az kegyes Ol-
vasót, hogy ez kis munkátskát vegye jó neven mo-
stan tölem.

Ezeknek utánna az mindenható Istennek ke-
gyes gondviselese alá ajánlok minden Isten-felő Ol-
vasokat; En:

TSEH MARTON.

Am 50 Kor
Arabian 2 I Rot 908
Ramschburg 903 11/11

MIKEP.

MIKEPPEN ISMERHETNI

*meg az Lovat hány esztendősen legyen,
és mitsodás jegyei legyenek.*

ELőször, mikor a' Ló harmad. fő, akkor az első fogait ki-tolyogattya, és nevel első fogokat. Mikor viszont negyed esztendőre jut, hasonlo-képpen az első fogak mellett horgokat nevel. Ez jegyeket pedig négy esztendőtől fogva egész hét esztendeig meg-tartya. Az hét esztendő pedig elmúlván, az nyoltzadikba kelve, kezdi az fekete punctomokat, mellyek az első két fogain vadnak, el-rágdogalni. Es kilentzed esztendőben is még rágdogallya. De az tizedik esztendőben mindeneftől-fogva rola el-rágya, ugyanarra, hogy többé már meg nem ismerhetni őket, noha némelleyeknek az horgas fogak mellet jegyei vadnak, de azok igen tsalárdok, mert némelleyik Ló az hegyes horgokat egész húsz esztendeig is meg-tartya, úgy hog' ugyan értelmes emberek is el nem igazodhatnak rajta.

Némely Lovak, úgy vagyon, nevelnek szé-

les horgokat, ez ilyenek tiz esztendőül fog-
va egész húsz esztendeig meg tartják, kikben
fokan megtsalatkóznak.

Item, némelyek így is akarnak el igazod-
ni, mikor a' Lónak a' szemei felett mély lyu-
kai vadnak, de ez jegyek is semmik, mert mi-
dön már némely Ló tiz esztendő, és az sze-
mei felett mély lyukak vadnak, ez azt jegyzi,
hogy az melly Kantzától az fajzott, az a' Kan-
tzi igen vén Lótól Tsikofodott volt meg, de
az nem árt, és ha nem ékes, sőt ha ősztvél-
szabásu is, mert csak ez az oka.

Továbbá ismét, mikor az Ló két esztendő,
miről ismérbeni meg minémű nagyat
fog nőni

Az Ló midőn már két esztendő, nem nő,
nek már néki hosszszab lába szárai, hanem
csak úgy marad, valamennyit az két eszten-
dőben nőtt, végy azért egy hosszú fonalat,
mely fonallal mérd-meg a' hátulso térd tson-
tyárul fogva az szarát alatt az hajlásig, az után
az hajlástól fogva fel az gerintzig, szinte ha
esztendő koráig olly magassat nő, mennyit
két esztendő korában az szára nőtt, de az u-
tán már többet nem nő, és ha meg akarod
tudni, próbáld-meg, és úgy találod,

Mikoroz

*Mikoron valamelly Lónak gyógyításához
akarsz kezdeni.*

Midőn valamelly Ló gyógyításához kezdesz; Elsőben, jól meg-gondold magadban, az eszközöket igen egy aránt vegyed, úgy, hogy edgyikbe többet és másikba kevesebbet: mert az okralan állatok is az felettébb való orvofsagokat el nem viselhetik.

Másodszor ez is igen szük seges dolog, hogy az Lónak minémű nyavalyája légyen, igazán meg-kell tudni, és ha meg-gyogyulható-é a vagy nem, mint a' mellynek tüdeje mája rothad, de ha korán érik, az is meg-gyogyulható.

Miről is mérhetni meg ez ilyen nyavalyájú Lovat.

Elsőben erről: Az melly Lónak ilyen nyavalyája vagon, midőn jártattyák az orralyukait ki s' bé szija, és szüntelen az orrából viz foly-ki, de a' nyelve mindenkor száraz, és nehéz lehellerű, az abrak az szájából bűdös szaggal fordul-ki, és rövid lélegzetű.

Miképpen kell ez ilyen nyavalyás Lovat vakas curálni.

Elsőször végy fél font máj fű virágát,
fél font tüdő fűvet,
fél font Gyantát,

fél font foenum graecumot,
fél font Fetske gyökertet,
8. löt Czukorkándit,
8. löt édes fát,
és két jó marok árpát.

Ezeket két kőből borban jól meg kell főz-
ni, és minden reggel minek előtte meg-irata-
tyák, abból elsőben egy mezfzelynit az torká-
kában kell tölteni, és az után két óráig sem-
mit-is reá nem kell adni, hanem csak állani,
annak utánna osztán Hold fortán két Tső-
törtökön egymás után az tüdő és farkantyú-
eret kell meg vágatni, az után újagyakot há-
mut és söt mindenikből egy-egy marokkal
kell venni, az vért azokra pedig reá kell had-
ni folyani, az után osztán őszve gyurván a ke-
mentzében meg kell sütni, az után osztán az
Ló válujába tévén hogy azt nyallya, és így az
Lónak túdeje mája meg-gyogyul. Ezek meg
lévén, ezek után meg-is végyed:

- 2. itze Tejet,
- 2. marok Vizi keserű salátát,
- 2. löt Roka tüdőt,
- 2. löt Farkas májat,
- 1. marok Ports füvet.

Ezeket téjben jól meg kell főzni, és az ló-
nak torkában négy reggel edgy más után kell
tölte-

tölteni az itatás előtt, ez után mint először.
olyan jó tüdeje mája léssen.

*Ha eszedben akarod venni, hogy ha az Lovad jó
úton-járóé és egészséges-e.*

Először, midőn az úton jársz, és meg-szál-
lasz, az Ló ha az istállóban az orrát fuja, és
tisztá lehelleti vagyon, és hever a nyereg ro-
la le-vétetvén, és felkelvén ismér az orrát fu-
ja, az illy Lóvak jó egészségek, és jó járók.

AZ MENES TARTÁSROL.

*Az Mén Lónak mitsodás módynak kell lenni,
kit az Ménésben bojtársz.*

Először, tisztá szájunak kell lenni,

Másodszor, szép nagy szőműnek.

Harmadsz: kartsu fejűnek.

Negyedsz: hegyes fülűnek.

Ötödször, sima száru lábunak.

Utolszor, valami egyéb természet sze-
rint való fogyatkozás nélkül légyen.

*Ezt is jegyezd meg az Mén-Lórol, hogy ne legye-
nek ilyen magával faszor nyavalyák
benne.*

Először, Ottromba nyaku.

Másodszor, Hirtelen meg-álló.

Harmadszor, Lassu, tunya.

Negyedszer, Sziv verő, vagy dobogo,
Ötödször, Taknyos,
Hatodszor, Nyaka függő, vagy szomorú.
Hetedszer, Kő monyas,
Nyoltzadszor, Folyó epéjü.
Kilentzedsz: Holt tetemü.
Tizedszer, Tellyes kőrmü.

Tizen-edgyedszer, hogy magával e' világ-
ra más egyéb rüt nővést nem hozott.

Ezt is jegyezd meg; Ha az Lónak meg-
nyilazásbéni nyavalyája vagy on, vagy meg-
zabállot, vagy szemét ütötte meg, &c. csak
nelégyen az fellyül meg-mondott nyavalyá-
ju, ez illyen nyavalyák nem ártanak.

*Jegyezd meg: Ha te illy jó Mén-Lora találsz,
és csak az ménesben akarod tartani, mi-
képpen kell azt tartanod:*

Először, adgy két egész hétig csak tiszta ár-
pát enni, de zabor ne, szénát se lokat, mert
rövid lehelletü lesz, és mikor akarod hogy
szökölödjék, minden reggel annak egy itze
tejet négy tyukmony fejérével őszve kever-
vén adgyad meg-innya, de ha nem akarná in-
nya, tehát estve az Abrak köziben kell tölte-
ni, és ugy adni néki. Ezt magam lártam Con-
stantzinápolyban hogy egy Lovon meg pro-
bálták, melly Mén-Ló 24. Kantzának eleget
tött,

187, és abban az esztendőben 14. szép Tsi-
kok származtanak ettől.

*Mikor valamely Lónak kedve el múlik, miképpen
kell azt ismét helyére állítani:*

Végy egy fél tallér árny mák olajat, fél lót
kőrs fa bogarat porrá törlet. Ezeket öszve
kevervén, kétszer egymás után az Lónak bé-
kelladni. Ha Kantza, fél lotot kell tsak adni
enni az abrakkal, az-is elég vidámmá teszi.
De ha az Tsiko poklátját kaphatod, és meg-
afzalván porrá töröd, és az Mén Lónak az a-
brak között meg adod enni, ez-is jó kedvü-
jé teszi őtet.

*Ha valamely Mén Ló az Kantzától igen
meg-rángattatnék.*

Ez igen jó ital, az melly Mén-Ló az Kan-
tzától meg-sérvüdnék, vagy meg vesztege-
tödvén testébe meg szakadozna, ez ellen ezt
kell tselekedni:

- 1. lot meg-tört Rák örvét.
- 1. lot Bak vért.
- 1. lot meg-tört fekete nádaly füvet.
- 1. lot meg száradt Alx nevű állat véré.
- 1. lot meg égetett Szarvas szarvat.

Ezeket mint edgy irze bornak negyed ré-
szében meg-melegitvén, két reggel egymás
után

után bé kell adni, és az után vágasd meg az
tűdő és farkantyú erét, és meggyógyul.

*Edgy jó Recepta, ha valamelly Lónak az far-
ka valamelly tisztáralan Kantzától
meg veszne:*

- Végy 1. lot Kőrös fa hejét, apróra metélvén.
6. lot Paraditsom fáját.
4. lot Szent János gyökerét.
2. lot Angliai petresilyem magot.
1. lot Terra Sigillatát.

Ezeket két megszely Sörben edgy új fa-
zékban jól bétsinálván, hogy az ereje ki ne
mennyen, meg kell főzni, és azt az italt négy
reggel egymás után bé kell adni, és jól bé ta-
karván az szélre az négy napokon ki nem kel-
vinni, és ismét négy oráig reáéheztetni min-
denkoron.

*Az kis Tsikot miképpen kell az Abrak-
ra szoktatni:*

Sokszor történik, hogy gilisztások és más
nyavalyájukak lesznek.

Kérdhedd: Miből esnek azok?

Semmiből egyébből nem, hanem csak az
rosz gondviséletlenségből, még mikor a ka-
ntzát izopják terem benne a fereg, és el aka-
rod

7
rod választani, s' az abrakra szoktatod, mint
kell ki-vezetni belőle az giliszta:

Midőn eszedben vészed, hogy az Tsikó
féreg bántya, rehat azonnal végy 1. font Bű-
dős gyökeret, törd porrá, az után minden est-
ve abrak között egy egy kalánnal adgy meg-
enni az Tsikonak. Az után ha eszedben vé-
szed hogy az féreg nem bántya, végy ismét 2.
porrá törd Vakondakot, egy marok Matska-
szart, 3. lot Boldog aszszony méntáját, ezeket
törd porrá, és egy itze tsilán vízben tévé,
add-bé négyszer egymás után. Es ha valami
ártalmas füvet ett, vagy az Kantzából teje
iszopott volna-is, mind meg-gyogyítja.

*Még-is az honnan az giliszta eredeti
vagyon.*

Az giliszta eredeti egyébből nintsen, ha-
nem csak az hitván abrakból, hitván italból
és tartásból. De vegyed elsőben:

1. negyed itze Tsilán vizet.
1. negyed itze Földi bodza vizet.
3. lot porrá törd földi giliszta.
1. lot Boldog aszszony méntáját.

Ezeket öszve-kevervén edgy itze vörös-
borban, és tölts az torkában három reggel
egymás után, el-vész az giliszta.

Igen.

Igen jó ital, midőn valamelly Lovát igék

risipiesnek az gilsztak.

Elsőben végy Varga festéket.

Bétsi szappant.

Terjéket, és

tört Boldog aszfzöny méntáját.

Ezeket borban avagy sör etzetben főzd.
meg jól, és tölts az Lotorkában.

Ugyan azonrol.

Végy 2. dragma ördög szar fűvet.

1. lot Boldog aszfzöny méntáját.

6 rész T silán vizet.

Ezeket egyben elegyítvén, tölts az torká-
ban, ha ezeket nem kaphatod, végy: —

3. kalan Varga festéket,

2. fő foghagymát törve,

fél lot tört borjót.

Ezeket őzve-elegyítvén tölts a torkában.

Más ital ugyan azonrol.

Ez eszék őzöket borban avagy Sörben jól
meg főzd, ugy mint elsőben;

Végy tört Matskászart.

1. lot Velénzei Kristály üveget.

1. lot porrá tört vakondokot.

Ezeket melegen az torkában töltvén, alá-
s fel kell jártatni az lovat. *Eddig van az gi-*

lisztákrol.

A Z

A KIVETENDŐ FEREGRŐL.

Melly tsomo által vettetik ki az Lonak szűgyin,
ki Kigyo feregnek neveznek

Ha eszedbe veszed hogy az szűgye meg-
dagatt, azonnal vágd meg az nyakán valo e-
ret, és két felől az hasan lévő farkantyü erer-
ts, és bortsás ugyan sok vért ki, hogy el-vegyé
az nedveségét. Annak-utánna az szűgyén-
által edgy szőr mazzagot kell vonni, és gya-
korta kell vonogatni benne, hogy az nedves-
ség az tsontokra le ne szálljon. Ved eszedbe
ézt is, hogy az szőr mazzag három napig az
ér vágás után vonogattassék, az Lo vesztreg
álván, az után vond ki osztán belőle. Ísmér
ez után valo három napokon reggel s' este
kell jártatni, de tsak lassan. De ha ez orvosság
után sem apadna meg a' dagadás, tehát vond
le ott az bőrét, és szedd ki vassal vagy újod-
dal a' férgeket, és márts tsöpüt tyukmony fe-
jérében, és tedd az sebben, az után kösd jól
bé egy ruhával, hogy a' szél meg ne járja vagy
három oráig, az után mosd kétszer napjában
az sebet meleg borral, és tedd ez meg irott
következendő port tiszta tsöpüvel belé:

Végy oltatlan meszet és mézet edgy ár-
nyun habard őszve, az után egy tserépbén-
égesd porrá, és azzal hintsed, de az szőr maz-
zago

ragot isméi benne vonogasd, és jártafd alá s
fel az lovat, meg-gyogvul.

Továbbá vedd eszedbe ezt is, mikor az
bőrt és húst hoszszára fel-mettzed egész az
féregig, tégy porrá 4. Őkőr epéjét, és hozzá
tégy harmad részéni rusikát, és hints azt az
féregre, gyapjut fellyül reá tévén, kösd bé jól,
hadd álljon két napig ug', mert e' por ki vesz-
ti az férget, de csak egyszer hints véle. De ha
az nedvesség nem akarna meg-szűnni, tűzes
vassal kell meg sűtni az sebet, az után hintsed
minden nap az sebet mézszel, grispánnal és
égetett Lo-tsonnal.

Item, Végy edgy arányun Galitz követ,
Grispánt, Fa olajt, timporáld őszve, és kene-
gesd az tsonatot, mellyet az féreg ki-
vetett, de jó vastagon kend-bé, és az féreg három oráig
nem fog élni. *Probatum.*

*Igen jó itál, az melly Lonak restét az férgek
ki-
vetik.*

Végy 1. lot megtört Velentzei Krist: űveget,
1. lot tört Matska szart.
1. lot porrá tört Vakondokot,
fél lot Boldogaszszony mentáját.

Ezeket Borban avagy Sörben edgy új Fa-
zékban jól bétsinálván, meg kell főzni, de
semmi ereje ki ne mennyen, két oráig, és ki
se fússon, add meg innya. *Abrak*

Ábrak közibe való igen jó por.

- fél font Fekete nadály füvet,
- 3. lot Boldog aszszony méntáját.
- 2, lot tört ember tsontyát.
- fél font Babért.
- 1- fekete ebnek porrá tört fejét.
- 1. porrá tört vakondokot.
- 2. marok sót.

Ez porokból mindenkor két kalánnal kell

az abrak közibe tenni.

Ha eszedben veszed hogy valahol fel-tso-
mozni, egy ér vágó vassal vágd meg olyan
magyon, mennyi nagy az tso-mo; és végy az
után mercuriomot és mézet, jól őszve ele-
gyitvén, és kend az sebben, de az Lovat ugy
oköld, hogy magát ne nyalhassa.

Más igen jó por fereg ellen.

- Végy Babért,
- Myrrhát,
- Gentinát,
- Elephánt tsontot,
- Hézaggyökeret, mindenikből edgy
- edgy lotot. Ezeket tört porrá, és őszd há-
- rom részre, és három reggel edgy mesziszely
- ocorban add-bé az lonak.

*Probált Recepta, az magát ki-rágó féreg ellen, kis
portzselnek neveznek, melly a' bőr és hús
között vagyon.*

Végy Myrrhát,

Tsába úröm gyökeret,

Terpentinát,

Hézag gyökeret,

Ördög szar füvet, mindenikből fél lo-

örvény gyökeret,

(tot,

Eger farkot,

Boldog aszszony méntáját,

Babért, mindenikből egy-egy lotot.

2. lot Isteni-nejért.

Ezeket törd meg, és főzd meg jó borban,
háromszor add bé az Lónak, de mikor bé-
adod, az után jártafd úgy, hog' meg izzadgyó.

Probált Recepta az Szúr féreg ellen.

Vágáfd meg az Lovon az tūdő, farkantyú
és rokkano eret, és harmad napra vedd osztá:

Boldog aszszony méntáját,

Perje füvet,

Babért,

Matska szart,

Földi bodzát,

Czitver magot, mindenikből két-

1, meszszely etzetet. (két lotot,

Ezeket az etzettel őszve elegyítvén, két
része

10
részre osztjad, és két reggel jó melegen az ló-
nak bé-adgyad, melly után két óráig csak ugy
állyon. Az után végy 1. negyed részt itze te-
jet, 4. lot Rufikát, egy marok buza lisztet, e-
zeket redd edgy fazékban, kit meg-melegita-
ván, a' lovat kend-meg véle egészen, de jól
meg-döngölyved véle.

Hogy kell meg-ismerni az Louon a' Scorbutust, az
az, az meg veszett nedvességű betegség:

Az háta gerintzin ennek illy látattya va-
gyon, mint ha a' nyereg nyomta volna meg,
az hovápenig az mérge el nem ért, ott mesd-
meg, és sár viz fog ki-folyni belőle. Ez seb-
ből osztán lyukak lesznek az torkán által az
fogai között, mint valami aprófekete érets-
kek, akkor az sebben tégy meszet, és had két
napig benne, és az után vedd

Egy marok égetet ember tsontyát.

8. lot Boldog aliszony méntaját.

1. marok beléd fűvet.

1. Fejérb fejét törve.

Ezeket edgy új fazékban tévén, egy mesz-
szely szőrben egy óráig kell főzni, azt három
részre osztán, az lonak három reggel mele-
gitve kell adni, annak utánna végy 8. lot Ga-
litz követ, és azt főzd-meg 3. részni itze viz-
ben, osztán azzal mossad az sebet.

De az után ismét végy tört timfót, búza-
lisztet és mézet, mindenikből egy eg' fontot.
Ezekből téztárt csinálván, osztán égesd por-
rá, de az után ugyan meg-törjed, és az sebet
szépen tiszta vízzel ki-mosván, ezzel hintsed.

De ha látz vad húst nőni benne, végy ége-
tett Gálitz követ, égetett timfót, mind addig
az sebben hintvén, mig meg-gyogyul. *Prob:*

Há valamelly Lonak kövér szemei vannak.

Midőh látod hogy Lovadnak kövér szé-
mei vannak, nyisd fel újoddal az szemét, és
fog ki-jöni belőle valami darab fejer, mesd-el
azt, mert ha úgy hagyod, ki nyomja az lo sze-
mét. De ha nagy kövér feje van, keresd edgy
tenyérnire az szemé alatt, holott mint edgy
új temérdeken fekszk, ott mesd-fel az bűrit,
mint egy izniré, és az ott lévő matériát vedd
ki, kit egérnek, vag' szemén valójának hinak.

Ez után végy meg-tört pisklotot, hints-bé-
véle, kivel ki evesedik. Mikor látod hogy i-
gen meg-dagatt, végy meleg bort, és meg-
lappad az daganat. Ezek után végy ismét il-
lyen szárasztó port, és hints az sebében, mint:

Farkas almát,

Termetillát, mindeniket 3, lotot.

Bik-fa gyanrát,

Egetet hal tsontot, két két lotot.

Ezekkel ély mig meg-gyogyul.

Mi-

11

*Mikor valamelly Lónak az szemét meg-ütöt-
ték, vagy meg-szurták volna.*

Végy négy szál tsuka májat, 1. lot törött
gyömbért; Ezeket egy üvegben tévén, kösd
jol bé, és tedd az verő fenyre, hadd álljon ott
mig ír léfszen belőle.

*Ugyan azonrol, ha szintén meg-sebesedik
avagy meg-hojagzik. w.*

Végy 3. lot Raj mézet,

1. Dio héjni tört gyömbért,

3. lot morsalodo követ.

Ezekre tölts bor erzetet, az után egy tyuk
tollat abban mártogarván, az Lónak meg-
ütöt avagy szurt szemét véle kenegessed, ki-
ből sok viz fog ki-folyni, és háromszor nap-
jába kenyed, de a' lo a' szemét ne dörgöllye.

*Midőn valamelly Lónak hályog van az
Szemén.*

Vágasd-meg az szem ereket. Az után.
Végy 1. lot fejer lud olvasztott sirját.

1. lot Raj mézet.

fél nehézek Sáfránt.

fél lot tört Narants héjat.

1. lot tört gyömbért. Ezeket tim-
poráld őszve, és nyomd egy tollal az lónak a'
szemébe, meg-gyogyul.

Probatum, szemről való ír.

Végy 1 lot fejér gálitz-kővet,

1. lot Raj mézet,

2 lot olvasztot lud sirját.

Ezeket öszve habarván, kend kevesenként
az lonak az szemében.

Más Szemről való sokszor meg. próbáltatott víz.

Végy Olasz kapor vizet,

Euphrasia vizet,

Fejér gálitz-kő vizét,

Hárs fa virág vizét,

Szarka-láb vizét, hat, hat pénz árrát,

Ez vizek mind lonak és mind embernek k-
gen halznos az szemem való hályogrol.

Mikor valamelly ló futásában fulad, avagy

Szív dobogó.

Végy Szapora fűvet,

Kapótnyákot,

Kőrtvény-fa mohát,

Boldog aszizony méntáját,

Foenum graecumot,

Tormát,

Sálvát,

Gentiánát, mindenikből edgy-edgy

6 lot Angelikát. (marokkal,

Ezeket porrá tévén, minden reggel és est-
ve soyal egybe elegyítvén, egy kalánnal tégy

12
az abrak közzé, melly az Lovat jó lélegzetű-
vé tészí. Az iralában penig ezeket tedd:

fél lot Czitvert,

fél lot tört apro tsába füvet.

1. fertály olvasztott eb hájat.

1. meszszely Borr.

Egy új fazékban ezeket meg-melegítvén,
tölts az ló torkában.

*Egy igen fő recepta, mikor valamely Ló beteg
és nem tudhadd melle.*

Végy fél lot Velentzei törjéket.

tört cardopatiát,

tört Angelikát,

tört Narants héjat, két két lotot.

Ezeket habard-őszve egy negyed rész itze
borban, tölts az ló torkában, ez után vágás
eret rajta, és jártasd reá, meg gyógyul. *Probat;*

Az melly Lónak vizelleti meg-áll.

Vedd az Potyka halaknak kőveit,

Hering hojagját és tejét, és tört meg.

Továbbá, ezeket valami kevés sós vízzel
elegyits őszve, és tölts az ló torkába, ez után
egy heringnek tejét meg törve, fűd az lonak
torkába, s vizellik. *Probatum est.*

Az melly Ló nem ganéjolhatik.

Végy fél lot Bétsi szappant.

fél lot Boldog aszszony méntáját,

fél lot Hunyorgy ökeret.

Eze-

Ezeket egy mezfzely vörös borban tévén
tölts az Lo torkában, és jártafd az után fél-
óraig, az után végy ismét egy kevés szalon-
nát és bétsi szappant, és üsd a Lo hátullyába,
mentül bellyeb lehet. *Probatum est.*

Arra való Chrystier.

Végy Folia Senæt,
Rosmarintot,
Szekfüvet, egy arányun.
1. garas árru Fa olajt.

Ezeket jól meg főzvéen téhén hús levében
lúdd az Crystir fetskendővel az Lo hátullyá-
ban, és ganéjolhatik. *Probatum est.*

*Ha az Lónak béli szorul, miképpen ismer-
hetni meg.*

Elsőben az Ló meg-puffad és földre esik,
félre néz, nehezen nyög, és úgy tettzik mint
ha gilitás volna.

Végy Eb hájat avagy szórt,
Boldog aszszony méntáját,
Fœnum græcumot,
Babért, egy egy lotot.
6. pénz árru Fa olajt.
fél lot Angélikát.

Ezeket edgy mezfzely meleg Serrel az Ló
torkában kell tölteni, és ha először nem
használna, másodszor használ. *Probat:*

Az

13

*Az Lovat ha korság bántja, miképpen
ismerhemi meg rajta?*

Az ilyen Lo szédelegve és tántorogva jár,
az száját nagyon fel-ráttya, és végre lelesik,
midőn ez jeleket látod, ilyen orvossággal ély
és add bé melegen néki:

Végy negyed rész itze Hárs-fa virág vizét,
negyed rész itze Tölly-fa levél vizét,
fél lot Velentzei törjéket,
1. lot égetet szarvas szarvár.

Ezeket egy negyed rész itze sörben egybe
kell timporálni, és nékie adni, az után mind-
gyárt meg-vágasd az sziv, tūdó és farkantyú
eret, és jó egészséges léfzen.

*Igen jó és próbált Liktárium, az melly Lo felettéb
meg zaballio féltől, vizitől, sértől, abrakiol,
vagy járatlanságtól.*

Végy 3. lot Velentzei terjéket.

fél lot Bétsi szappant.

2. lot tört Ördög szar fűvét.

2. lot tört Hod tőkét.

2. lot tört Babért.

2. lot Török borsot.

1. nehézék Sáfránt.

Tsinály ezekből liktáriumot, mellyet esz-
tendeig is el-tarhatz, és az szükség idején,
ilyen-képpen ély véle:

Mikor valamelly Ló meg-zabállik, mine-
ide fel mondám, vagy száguldásban, vagy ál-
lásban, adgy bé néki ez liktáriombol 3. lotot
meleg borban vagy sörben, és az Ló fejét fel
kötvéen, hogy ki ne adgya, és vizes lepedővel
bé-fedgye, arra fellyül pokrozzot tévéen, de
ha az lepedő meg-szárad, újonnan meg-vize-
sítvéen meg bé terirse, és 24. or: meg-gyogyul.

*Egy igen jó kenő, ha valamelly Ló meg-zab-
állik az száguldásban.*

Ez illy Lónak az nyak hajlásán és hátulsó
térdgyén való rokkant ereit vágasd-meg, de
valamibe vedd az vért, és ez után végy:

1. itze jó éget bort
2. font Bolus armenust.
1. font Terpentinát,
- negyed-rézt font Timsót.
10. Tyukmonyat mindeneftől
2. marok Buza lisztet.

Ezeket egy újfazekban tévéen, untalan ke-
vervéen kell főzni, hogy olly légyen mint az
káfa, annak-utánna jó melegen kenyed ez-
zel az mint el-túrheri, egész körmétől fogva
az szügyéig, de jó vastagon, és harmad napig
tartsd úgy, az után mosd-le, és 1. óráig jár-
tasd. De ha az Ló még-is igen meredve van,
tsináld ezt az irat néki:

Végy

14
Végy negyed rész font tsont velőt.

1. garas árru Timsót.

6. lot Borz hájat.

negyed rész font popiomot.

Ezekből az tűzön irat csinálván, kennyed
osztán jó melegen az mig benne tart véle, és
jól bé-döngöllyed néki azt mind a' szűgyéig.

Végy ismét 1. marok tört len magot.

negyed rész font ó hájat.

negyed rész font Bolust,

4. lot Sárkány vért.

Ezeket kösd az Ló lába körme körül jó
melegen, és meg-gyogyul.

Midőn valamelly Ló meg-ütközik.

Végy 1 nehézék szarvas szarvát, kit kis és
nagy Boldog a' szszony közőrt fogtak, és egy
nehézék Babért, ezeket meleg Bor etzetben
bé-adván, bé kell uránna takarni.

Midőn az Ló it albol zabállik meg.

Arrol ismerni-meg, hogy az Ló veszteg
nem állhat, hanem ide s' rova dülédez, se elő
se hátra nem mehet, és utollyára az hátullyát
nem bírja, és el-esik.

Vedd a' szszonyi állat havi véiét,

egy darab fejár menyét bőrét aprora

3. tyukmony székít. (merélve.

fél lot terjéket.

Eze-

Ezeket egy meszszely bor etzetben habar-
ván, tölts az Lo torkában, és az patkokat az
lábain jól meg-erősítsed, de le ne vegyed.

Az melly Ló meg-merevedik.

Ahoz való irat leg job Májusban főzni.

Végy 4. itze bort.

Vörös mályvát gyökereftől.

Pap saltya fűvét,

Perje fűvét,

Farkas almát,

Apro bojtorjánt,

Fekete úrmót,

Fül fűvét,

Termentillát,

(rokkal.

Fekete nádaly gyökeret, egy egy ma-

Ez meg nevezet fűveket jól meg kell bor-
ban főzni, és leg job fővéseben végy 3. elevé
ötöd napi kútya kőlykőket, és ted az fazék-
ban, főzd vagy három óráig az kőlykőket
véle, hogy ír legyen belőle, az után ved-ki e-
zeket az fazékból, és ted egy mosárban, törd
jól meg hogy kenetté vállyék, de ha jól meg
nem főt, végy edgy dörgőló medentzét, és
törd jól meg abban, az után egy Szitán szűrű
által. Ezek után ismér;

Végy Popiomot,

Babér olajt,

Dialte.

Dialteat, egy egy fontot.

Grispánt,

Kő olajt,

Fenyő mag olajat,

Spikinárd olajat,

Balsamum olajat, három három lö-

Mézet, (tot.

Terpentinát,

Szarvas fadgyat, egy egy negyed rész

Borz fadgyát. (fontot,

Medve hájat,

Földi giliszta porát, négy négy lotot.

2. font jó vörös ártány hájat.

Ez szereket mind egy serpenyőben kell el
olvasztani az után Hóld újságon az nyak haj-
lásban való eret vágasd meg, és az kőmért jó
vékonyon el faragván, ezzel az irral egész eg'
hétig jó meleg az inákat, egész az szűgyig,
kenegessed, és tűzes vassal is sűtőgedsed. De
ha látod hogy még is merő, tehát mint elő-
szőr még is ez irral edgy hétig ugy ély, ha az
bőr mind szőröstül el mégyen, tehát vége
akkor három irze vörös bort, 2 marok nyár-
fa bimboját, 2 marok eger fa bimboját vesz-
szeivel edgyütt, mikor az bodza bimbozik,
akkor le vakarván az héját, végý abbol is 2.
marokkal, és midőn már az ír nem kívánta-

tik

rik, tehát ved ez nevezett materiákat, és főzd meg, hogy ír légyen, és párold az Lovat véle minden nap kérszer, és mindenkoron este, az vízbe vigyed egy egész hétig, ez után végy egy garas árru len magolajt, kend meg véle, hogy az ki-hullot szőr helyében más nőjön.

Efféle lóvakat illy eszközőkkel úgy meggyógyitharni, hogy szinte olly lépő lesz mint akar melly ép Ló. Ha azért illy merevedett, élete kőrmében fogyo lovad találkoznék, az Hold újságon tsak jól meg-dőgőitessék ez kevés szerszámokkal, igen halznál:

Végy Len magot,

ő hájat,

Terpentinát, egy egy negyed rész

4. lot Nyul hájat.

(fontot.)

Ezeket tőrd jól őszve, és kősd az Ló lábára jó melegen, de vakard jól meg a kőrmét egy horgas késsel, ez vakarással s kőtéssel, minden harmad nap mulva, mint mondtam, ély, miad addig, mig az Ló meg-jobbul.

Hogy az Lovad meg ne merevedgyék, mikor

hofs sz. as uion jár sz.

Mikor valahol meg szállasz, és az Lóvadat szépen meg mostad, az után

Végy 1. garas árru Eget bort,

1. garas árru Fa olajt,

1. mész.

- 1. mézszely jó bor etzere,
- 3. tyukmony fejerét,
- 4. lot gentiana succusat,
- 4. lot foghagyma succusat,
- 1. lot Sáfránt.

Ezekből tsinály irat, és azzal az Ló lábait dörgöld jól meg, és az Ló meg nem merévedik, csak midőn mézszel úton jár sz, minden másod nap ezzel élly, ki után egy kevesse az Lovat jártasd, de vízben ne vidd, mert a' fok viz az Lónak ártalmas.

Az fellyül elő számlált Kőlykősár, még egyéb féle marhák nak, de az embereknek is igen hasznos, Isten után.

Hogy az Ló mindenkor vidám legyen, mikor úton jár sz. Item, Ez a' por jó az bñ-bájoság ellen. es.

- Végy 1. lot Ur gombát,
- 1. lot Fekete hunyort,
 - 1. lot Cardopatiár.
 - 2. lot Földi bodza gyökeret.
 - 4. lot Perje füvet,
 - 2. lot Fül füvet,
 - 1. lot Nyúl lábát.
 - 1. lot havi vért,
 - 1. lot Szárnyas egér port.
 - 2. lot Nyúl monyat.

Mind

Mind ezeket porrá tsináld, és az Lónak abra-
braka közébe minden nap egy keveset adgy,
és így az Lónak az bő-bájolás nem árt, de az
abrákot meg-nedvesíts, hogy ez port ki ne
fúja közé az Ló, így üttyát jól végbe viszi.

*Miképpen kell meg-ismérni az Lóvat, ha az
Kerezt tsonban servése legyen.*

Ha az Istálloból ki-hozod, vigyáz reá, tsak
mint ha láb hegyen járna, a' kerezt tsonban
penig merő, és ha az hátát nyomják, azon-
nal le-horgad.

Végy tört Fekete nádaly füvet,
tört Öreg mályva gyökeret,
tört Fül füvet,
tört Foenium græcumöt,
és Terpentínát, egy egy fontot.

Ezeket borban jól meg kell főzni, és a' Ló
kereztin egy vastag ruhával jól által kel köt-
ni, de harmad napig maradgyon, és a' Lónak
abráka közé is minden nap egy kalánál kell
töltetni, mert az lábait is erőssíti.

Ismét ez után végy Apro bojtörjánt,
Eb szőlőt,
Farkas almát,
Fekete ürömöt,
Celidoniát,
Szapora füvet, egy egy márokkal.

Mind

17
Mind ezeket egy itze Sörrel egy fazékban
jól meg kell főzni, annak utánna ezzel a ló-
nak hátulso lábát térdén fellyül mind a kap-
ráig meg párolni, és minden nap széllyel jár-
tatni vagy két óráig, hogy az izek viszontag
őszve ne mennyenek, de ha látod hogy az
nyavalya régi, tehát mész meg a kerest tson-
ton az húst, és tölts abba kő és fenyő mag o-
lajt, miglen magátol meg-gyogyul, ez után
tsinály illy irat:

Végy Popiomot,
Babér olajt,
Dealthéat,
Tsont velőt,
Éb sirját, egy egy fontot.

Kennyed ezekkel az Lónak sērvécit, és
hözze láss hogy őszve ne nőjön, mert ez il-
lyen Lóvak az vékonyokba őszve nőnek.

*Mikor az Ló nyaka az hajlásban ki-szegik, mi-
képpen kell azt meg-ismerni:*

Ha Lovadnak nyaka ki-szegik, tehát állj
bal felől eleibe az Lonakj, hajts hátra az el-
ső lábát, és az te bal lábaddal a ki-ment nya-
kat minden tehetségéből taszitsad helyére,
ez után tsinály illyen meleg-kötést:

Végy Fekete nádaly füvet,
Cardopatiát,

C

őreg

Őreg mályva gyökeret,
foenum græcumot,
Bolust, fél fél fontot.

Ezeket borban egy garas árru terpentiná-
val jól meg kell főzni, és az lónak az nyaka-
hajlásán melegén által kell kötni, ezt tsele-
kedgyed három napok alatt, de ez után ismét
ély ilyen kenettel:

Végy Popiomot,
Dialtheát,
Babér olajt,
Vörös ártány háját,
Pünköszi vaját, két két fontot.
4 lot Terpentina olajt,
fél font tsont velőt,
2. lot Medve sirt,
2. lot Grispiánt.

Ez szerizámokból főz kenetet egy Serpe-
nyőben, és az lovat véte kennyed; de mikor
kened, edgy meg hevült sving vasat oda tarts,
hogy annak melegségétől erőssen dörgöl-
vén, inkább bé-hasson az kenet.

*Mikor valamelly Lo akar minémű tagjai-
ban meg-vakkan, ehiz való meg probalt
fűvekét igy ismétlőszve.*

Végy apro bojtortjánt,
Fekete nadály fűvet gyökerestől,

Eb szőlőt,
 Berying füvet,
 Celidoniát,
 Tormentillát,
 Téli virágot,
 Pap tajor,
 Vörös mályvát,

Szek-fü virágot, egy egy marokkal.

Eszedben kell vened mitől vagy az
 szűgye el száradása. Ez ilyen lovak úgy állas-
 nak mint ha meg nyilazták volna és járnak-
 is, léfzen pedig ez nyávalva, ha valamihez fü-
 ráfokban szűgyőkkel meg ütköznek, ottan
 az hús és bőr között lórsogos és hézagos lé-
 szen, de ezt is elekedgyed, mets az szűgye he-
 gyibe egy lyukat jó mélyen, akár mély felől.
 Tégy abba edgy babni fekete hunyor gyöke-
 tet, és hadd ott mig ki avasul be őle, de az lo-
 var úgy tartsad, hogy magát ne nyalhassa, de
 ha igen meg dagadná:

Végy Eb szőlőt,
 Veronicát,
 Apro bojtorjánt,
 Fül füvet, egy egy marokkal

Ezeket borban meg főzvé, párod mind
 addig jól véle az Lovat, mig az daganat va-
 meg-efik, az után ha az gyökér-is ki efik, te-

hát az sebet meleg borral mossad, ez után is-
mét ez száraztó porral hintsed:

Végy Tormentillát,

Farkas almát,

Szurok gyantát, két két lotot.

Ezeket szépen meg-törvén, mind addig
hints véle mig meg-gyogyul.

Ez illy Lovak tsak kőrmőkbe hordozzák
életeket, de ha eszedbe vészed, mesd-ki tsak
az nyavalyáját szép vékonyon szintén az ele-
ven húsig, de Hóld nevéfőben, és midőn már
bé-esik, tsinály néki egy kőrést:

Végy Len magot,

Nyúl hájat.

Ezeket főzd-meg Sörben, és kősd az seb-
re az mig elég, ez után meg-gyogyul.

*Száradás ellen való kenet, mikor a' Lo
szűgye bajlásába szárad.*

Végy 1. ferrály font Babér olajat,

Terpentina olajat,

Földi giliszta olajat,

Hod tőki olajat,

Kő olajat,

Balsamumot,

Grispánt, három három lotot.

tört Babért,

tört Tsilánt, négy négy lotot.

Eze.

19
Ezeket az matériákat egy sebes tűznél ol-
vazd-meg, és kennyed az Ló szűgye hajlásat,
jó melegen véle, az mint el tűrheti, de ha ez
nyavalya már régi, mész az lapotzkája alatt,
egy lyukat, az után végy egy fát vagy vasat, és
űsd-belé egy izig, ismég melegits meg edgy
vasat, de ne igen, de alol ki ne meñyen, ezek
után viszont ezekkel hívőítsd-meg:

Végy 1. itze éget bort,

negyed rész itze veronita vizét,

1. meszszely Eb szőlő vizét,

3. pénz árru kovászt,

1. font Bolust.

Ezeket tsináld őszve, és kösd az Lora hi-
degen, el-oltya az hévséget, de ha kened:

Végy kőolajat, fenyő magolajat, és tölts
minden nap az seb lyukába, őstán dugd bé
tsőpűvel, gyakorta ki-nyomjad az rútságot,
reá vigyázzván egész két hétig, de mikor igen
meg-evesedik, akkor végy elő az meg-mon-
dot száraztó kenetben, és kend-meg a' lovat
véle, és új hús nővi. *Probatum est.*

De ha ily Lóval ez előtt nem bajlottál, ne-
is fog hozzája, fel ne mészed, mert el-veszte-
geted, de az száraztó kenettel kenhedd min-
den nap, ugy-is meg-gyogyul. Ha metzéssel
tudnád gyógyítani, hamaréb meg-gyogyul-

na, és job- is volna, mert valamely lónak szű-
gye szárad, annak élete szárad az kaptában.,
az Hóld újságon tiszirts-ki tsak jól edgy hor-
gas késsel az kaptát, ugyan vérezzen. És;

Végy négy meg-tört rákor,

1. marok balha fű levelet,
egy kevés Veronica levelet,
Bodza fa héját.

Ezeket őszve tsinálván, kősd minden har-
mad nap véle, de ha télben esnék, hogy eze-
ket nem kaphatnád, vegyed ez következen-
dő matériákat, és kőssed:

1 marok tört len magot,
ferrály font igen jó hájat,
4 lot Nyúl hájat,
4 fő foghagymát.

Ezeket tört őszve jól egy kevés dísznó ga-
néjnal, és főzd jól meg egy tserépben, és har-
mad napjában kőssed véle hatodik napon.
tiszirts-ki jól az kaptát, hogy ugyan vér men-
nven beöle hogy éle elegendyen. Végy meg-
int őkör vig-rehén fő velőt melegen, és kősd
az Ló kaptájába, és hadd ugy harmad napig,
ha háromszor miveled, az Ló meg-gyogyul,

Mint ismerhedd meg, ha az Lonak az hátulso
inan az okkanti ér hoz szabb

Mikor kűszöbön vagy egyeben által-vi-
szed

szed ez illy Lóvat, tehát nem szépen lépik ál-
tal, hanem csak által. huzza rajta lábát, de ezt
miveld, hogy ott az bőrt mesd meg egész ez
érig jó hosszsan, és eg' vas horgotskával vond
ki az eret, de visszsa ne szalazd, és alól fel-fe-
lé dörgöllyed a' vért, és mesd el egy új szeles-
ségényit az érben, az után vard őszve edgy e-
rős vastag tsérnával, és fá olajjal meg-kenvén
erezd bé ismét, és gyógyitván meleg borral
mossad, az utã meg ez szárazto porral hintsd:

- Végy Farkas almát,
 - Tormentillát, három három lotot,
 - 2. lot Szurok gyantát,
 - 2. lot égetet Tsuka tsontyát.
- Ezeket őszve timporálván gyógyitd véle.

*Ha ismét valamely Lo hátulso inán lévő rok-
kant ér rövidebb,*

Mikor az Lo az hátullyával erőssen ki vér,
tehát akkor az erek kis'bévonyodnak, és őtz-
ve fugorodnak, kiváltképpen ha az gyermek
lovat patkoson meg padolt helyen tartják,
hamar mind elein vag' hátullyán meg esik ez
nyavalya, azért ekképpen bánnyál véle; egész
hosszszára egy hév vassal két lineát, és keresz-
tül is, annak uránna tsináld ez eszközöket:

- Végy Babér olajt,
- Popiomot,

Terpentina olajt ,
Eb hájat,
Botz sirt, négy négy lotot,
Hod rók olajt,
Földi giliszta olajt,
Fenyő mag olajt,
Szurok olajt, három három lotot.

Ezeket az tűznél tsináld őszve, és ez ke-
pettel kend az lónak az meg-rokkant erét,
minden nap kétszer, de jól meg dőrgöld, és
meg gyógyul utánna.

*Az melly Lónak meg-dagadnak inai,
avagy lába szárai.*

Végy az sűrű kementzéből éget agyagot,
és törd-meg, az után sűrűn timporáld őszve
sóval és etzettel, kit kenny egy darab szürre,
és kösd az Ló lábára, hadd edgy éj és egy nap
rajta, ezt miyeld háromszor, meg-gyógyul.

Lovat meg-vidámitani.

Vedd az Mén-tsikó burokját, és szárazd-
meg, és meg törve ted az abrak közibe, meg-
látod hogy meg-vidámul tőle. *Probatum est.*

Az melly Lovon holt tetém vagyon.

Végy edgy borotvát, és borotvály az holt
tetém környül egy karikát, és me sskeresztet
rajta, tölts a' metzészben választó vizet, és egy
kevés tsöpüvel kösd-bé, hadd légyen két nap
rajta,

21
rajta, ez után le vévén, élyez receptával:

- Végy 6. pénz árru mézet,
- 6. pénz árru Terpentinát,
- 1. pénz árru Asztalosgyantáját,
- 3. tyukmóny fejérét.

Ezeket timporáld őszve, másod nap szép kender tsöpüvel kösd az sebre néki, és hadd két nap rajta, harmad nap hogy le-veszed, akkor el-válva lesz az holt tetém, tsinály úta néki, hogy ha nem akarna meg-fordulni és tölts ismét edgy kevés választó vizet belé, ki mind el-rágja, annak-utánna az meg nevezett irral kenyed, meg gyógyul.

Mikor az Lorak Impokja nagyon.

Egess az térdén három keresztet nagyott, annak-utánna végy Fejér liliom olaját,

Ea olajt,

Popiomot, négy nég' lotot. Ezekből kenetet tsinálván, kend meg vélc az sűtéft.

Ez ismét végy 8. lot Borz sirt,

Eb sirt,

Medve sirt,

Tsont velőt,

Kő olajt, négy négy lotot.

3. lot fenyő mag olajt,

1. nehézék Dialtheát.

Ezekből tsinály kenetet a' tűznél, és kend

meg véle, meg fog jobbulni, de szüntelen tse-
lekedgyed, és ha látod hogy az erek még nem
akarnának ki-nyúlni, ved az más lábára haj-
tot vasat, és így azonnal fog nyúlni, de mind
azon-által minden nap kend jól.

Fuladó Lórul való orvosság.

Végy 1 bfüvirágát, Kender mag olajt. E-
zeket jól őszve törvé, kend az Ló szűgyét.

*Ha valamelly Lovat meg-lőnének, arról igen
meg próbált orvosság.*

Végy 3. lot puska port szép aprora törtet,
és az Ló torkában meleg Borral vagy Sörrel
töltöd, mely az hévséget benne el-őli, ha az
Lovat meg lőtték, és által nem ment benne
az golyobis, hanem valaholott aztsontyába
meg akadt, tehát végy egy puska veszfűt az
tisztítójával edgyütt, és kereld azzal az seb-
ben az golyobist, ha meg leled, és azzal ki
nem vehetéd, tehát tsináltafs mint egy Fűk-
vájó formán való vasatskát, azzal ki-vehedd,
ha aránzod in vag'ér kára nélkül ki nem hoz-
hatod, hadd benne. és vedd ez materiákat:

4 lot Asztalosgyantárját,

Len mag olajt,

Puska port,

Fejér liliom olaját,

Szek-fű olajt, egy egy 4. rész fontot.

Eze-

Ezeket az tűznél kenetnek tsinálván, redd
az sebbe tsőpüre kenvén, de mennél bellyeb
lehet, és minden gánts nélkül meg-gyogyul,
Vérnek meg-állításáról való.

Végy táska füvet gyökereftől, törd porrá,
és meg-szitalván hints az sebben,

*Ha valamelly Lovat meg-vágnának vagy szurná-
nak, és verit meg nem állíthatnak.*

Végy feles papvroffat, és éged porrá, az u-
tán Fekete űrmőt, és a pro galles porrá törd-
vén, az sebben hintsed, és tsőpüvéi kösd-bé.

Item, végy táska füvet gyökereftől, és tedd
porrá, és hints az sebben, meg-állatya a vért.

*Igen jó viz, ha valamelly Lovat meg lönének,
annak vére meg-állításáról.*

Pünkősd havában lévő béka nyálk tégy egy
mázos fazékba, kit tsinály erőssen-bé, és azt
az földben tévén 9 napig hagy, annak utánna
ki-vévén edgy ruha által szürd meg, és tedd
egy űvegben, de kösd jól bé azt, és az verőfé-
nyen 1. oráig állyon, ez viz meg-gyogyit
minden gyuladásokat, mind marhákban és
az emberekben-is. *Probatum est.*

Egy igen jó gyuladástól való kenet.

- Végy 4 lot Can. fort,
- 4 lot Len mag olajt,
- 2. lot Fa olajt,

4 lot

4. lot Szarvas tsontya veleit,
1. font Grispánt,
2. lot meg-afszalt kutya fejét,
3. lot Puska port,
2. lot Terpentina olajt,
4. lot Mézet.

Ezekből a' szénnél tsinály kenetet, ki meggyogyit mind embert és marhát,

Egy igen jó gyuladástól való por.

Végy égetet Szarvas szarvát,
 égetet Domsz tsontyát,
 tört Eger fát, (tot.
 tört Nyár-fa bimboját, négy négy lo-

Ezeket porrá törvén szitáld-meg, és hints az gyulado helyre, s' meg-gyogyul.

*Ha valamely Ló Lántsával vagy Kópíával
 meg-ökleltetik*

Ha valamely Ló meg-ökleltetik, és az vas benne maradna, így ély véle, ha valami fogóval vagy egyéb eszközzel seरेlem nélkül akarod ki-venni, tehát mikor az húfat metzed, reá vigyázz hogy az inakban és erekben kárt ne tégy, ha romlot volna az tsont, arra is vigyázz, Ehez azért végy:

Fekete nádály füvet,
 Farkas almát,
 Tormentillát,

Szent

Szent Imre fűvét, egy egy marokkal.

Ezeket borban tévén főzd jól és szűrd meg,
és az Lónak minden reggel mig abban tart
nyoma adgy, és az sebét meleg borral mossad,
ez után élly ilyen írral.

- Végy 6. lot Mézet,
- 4. lot Terpentínát,
- 3. lot Timfót,
- 2. lot Grispánt.

Ezeket egy új fazékban írrá főzd, és ezzel
kennyed, meg-gyogyul.

*Egy jó ír, midõn valamely Lovat meg-lõttek,
avagy meg égettek.*

- Végy fél-font len mag olajt,
- fertály font Mézet,
- 4. lot Ezüst gletet,
- fertály font Puska port,
- fertály font Szürke kén-követ,
- 6. pénz árru Fejér görögöt,
- fertály font Fa olajt,
- 1. garas arru Raj viaszt,
- fertály font Lud sirt.

Ezeket timporáld õszve, és valamelly Ló-
vat meg-lõttek vagy égettek, vagy holt tere-
mét sûtõgetéssel ki-vettek, ez illy serelmeket
mondom kennyed véle, és meg-gyogyul.

Ha valamelly Lövet meg-vágnának vagy szur-
nának térdbe, forgórontra, vagy egyéb izbe.

Sokszor történik, hogy valamelly Lövet
térdben, avagy izben meg-sértnek, az Iz-viz
jár ki belőle, azért vigyázz reá, ha a seb nem
gyogyul, de sárga szabásu viz jár ki belőle, az
Iz-viz az. Eztigy curálljad:

Végy egy marok oltatlan mézet,

1. garas árru Eget bort,

1. marok Dízsi öganéjt.

Ez három félét timporald jól öszve, hogy
Ir legyen, és kösd az sebre, ha ezek nē léznek:

Végy Bába flogombáját,

1. lot Sárkány vért.

Ezeket egy hév vassal az sebrehez kell tartat-
ni, és tsöpüvel reá kötvén, edgy étzaka rajta
hadni, az után meleg borral izépen ki-mos-
ván, ez kenettel gyogyuls:

Végy 3. garas árru mézet,

1. garas árru tört timfőt,

1. lot Grispánt,

6. péoz árru Terpentinát.

Ezeket egy új fazékban meg-főzvé szün-
telen keverjed, de ki ne fuffon, és mind addig
főzd mig gesztenye színü lézzen, azzal kösséd
szünetlenül, mig meg-gyogyul, és midőn-
már kötve vagyon, az kötés kerülését meg-

27
int mindenkor melegen ezzel köföd, vala-
hányfor az sebet kötöd:

Végy Bolust,

Fœnum græcumot,

Fekete nadály füvet,

Öreg pap lajtyát, fél fél fontot.

Ezeket meg-törvén főzd-meg borban, és
egy ruhára kenyed, s' úgy köföd. *Probat:*

Iz-viz ellen,

Igen gonosz ha valamely sebből Iz-viz jár-
ki, akar emberéből akar marhájébol, mert ez
sokszor bennaságot szerez, de szükség hogy
idején hozzá láss, és orvossággal ély, de ne
hirtelenkedgyél, mert az sem jó. Immár;

Végy égeret tört Ló fogat,

Puska port,

Fejér gőrtögöt, egy egy lotot,

Tyuk mopy fejérét.

Ezeket őszve habarván tsinály flastromot
beölör, és köföd az sebre. hadd rajta egy nap
és egy éjel, és meg állatya.

Edgy meg próbáltatott jó meleg kezes.

Ha valamely Ló lábába bokában ki minyul,
tehát végy; ferrály font Fekete nadály gyökere-

4 lot Len magot.

(ret,

tört pap lajtyát,

Fœnum græcumot,

Vörös

Vörös bolust törvé, fél fél fontot.

Ezeket egy új fazékban Borban vagy Sörben jól meg kell főzni, és egy ruhával a febre kötni, ez mind embernek és marhának jó.

Miképpen kell meg-ismérni ha az Ló lába térdbe vagy bokáki-minyult.

Ha meg-akarod tudni, törölgetve az térd vagy boka közit tapogassad, ha el nem szenvedheti, és az erek vastagok és kemények, rehat ugy vagyon. Ez nyavalya miglen új, végy egy tiszta fekete tyukot, szakazd ketté, és azon kösd az seryésre melegen, és meg gyógyul. De ha ez nyavalya régi;

Végy fél font vörös ártány háját,
fertály font Nyúl hájat,
2. garas árru Len mag olajt,
Eger bort,
Fa olajt, egy egy garas árrut.
1. ökör epéjét.

Ezekből tsinály irat, és bé-kenvén, dörögöllyed erőssen, hogy az erek enyhüdyenek.

Egy jó recepta, ha valamelly Ló folyo epéjű térdgyében vagy bokájában.

Ez illy Lovat le kell düjteni, és erőssen kötözni, az után egy borotvával fel kell mértzeni, és edgy nagy vas rővel valami vastag szőrmazzagot által vonni, és azt minden nap kel benne

25

berine vonogatni, hogy az bé ne nőjön, de
az víz rajta ki-follyon, azért szüntelen a' mad-
zag vonogattassék, hogy ki-tisztullyon, és ez
után minden nap meleg borral mosd, míg
meg gyógyul, de a' mazzag két hétig marad-
gyon az sebben, és így meg-gyógyul.

Ugyanazonról.

Végy 4. lot Pünkösdi havi vaját,

Mézet,

Babért,

Matska sirt, egy egy lotot.

Ezekből irat főz vén, az után kend minden
nap vastagon kétszer, mind addig míg ki foly.

Az vellyes Kaptáju Lórol való próbált

Orvoság.

Végy egy garas árru vörös Nád mézet,

4. lot Sárkány vért,

4. lot Mercuriomot,

2. lot Grispánt,

2. Tyukmony fejerét.

Ezekből tsinály irat, és Hold fottára osz-
tán tisztíts ki szépen az Kaptát, vágasd-meg a'
tsipőn való eret, és kennyed az Kaptát ez ír-
tál, másod Hóld fottán penig le-húzván a' va-
tát, és tisztogasd-meg mind az húg, hogy u-
gyan vér folyon-ki belőle, és kennyed szor-
galmatoson egész héten, s' meg-gyógyul.

D

Ha

*Ha valamelly Lónak az Kaptán körme hasa-
dékia volna.*

Tisztíts ki szépen a' sárt belőle, de ha ele-
ven hús jön ki belőle, ez írral gyógyítsd:

Végy 1. lot Grispánt,
fél lot Mercuriomót,
3. tyukmóny fejrét.

Ezekből írat főzven tedd reá, és midőn a'
hús bé-megyén, meg-int ez írral ély:

Végy fertály font Mézet,
6. lot Timfót,
3. lot Grispánt,
1. lot Terpentinát.

Ezeket egy új fazékban, szüntelen kever-
vén, de ki ne fússon, írrá főzd, és ezzel kend
az köröm hasadékját, és tsőpüvel bé-körtvén
szorgalmatoson kel véle bánni, de az geszte-
nye színű írat egy hév vassal kell oda sútni.

Köröm hasadékról és Kaptánóvéfről.

Hizlály egy ludat jól-meg, az után meg öl-
vén, melsd el az nyakát, szárnyát, lábát, és be-
lől-is mind hélit és egyebet ki vővén, az bé-
liről az kövérít le-vőad, az után ítmét az lud-
ban mind ezeket belé tévén, vard-bé jól, és
sűsd úgy meg, hogy minden sírja ki-follyon,
és az után ez sírral hidegen kennyed a' hasát,
kormét vagy rosz kaptáját, igen jó.

Más

Más Ir ugyan azonrol.

Ha valamely Ló az kaptáját meg tapottra;
Végy fertály font Mézet,

6. lot Terpentinárt,

4. lot Grispiánt,

4. lot Timsót,

2. lot Ezüst gléret, aprova törtet.

Elsőben az mézet főzd meg távuly a tűz-
nél, és az után az többivel edgyütt egy óráig
főzzed szüntelen kevervén, de ki ne fuffon;
az után köf dreá tsöpüvel, és meg gyógyul.

*Egy igen jó Ló Kőrmére való Ir, ha rosz Kőr-
me vagyon, hogy vele nőjön.*

Végy Viaszt,

Terpentinárt,

Szarvas fadgyát, egy egy fontot,

fél font vörös ártány ó háját,

1. mefyszely mézet,

4. lot Len olajt,

1. garas árru tört Babért.

Ezeket főzd jól meg, szüntelen kevervén;
hogy Ir légyen, s' ezzel köfled.

Ugyan azonrol.

Végy Sárga viaszt,

Szurok gyantát,

Szarvas fadgyat, fél fél fontot.

Terpentinárt,

Vajat, edgy edgy fontot.

Ezeket egy új fazékban főzd irrá, melly igen hasznos az kőröme.

Ha valamelly Lónak az ütésben ki-vész a' lábá, és az kaptán alolgenyesség jár ki.

Faragd el az talpát kőrös kőrnyül, és az után az eves gyökereit vedd-ki. Es ismét;

Végy 2. lot Sárkány vért,

2. lot Grispánt,

fertály font Mézet,

fél lot Bolúst.

1. garas árru Eget bort,

3. Tyukmonyat.

Ezeket timporáld öszve, és tedd az Ló talpára, 3. nap egymás után; de ha az eleven hús ki-jőne, tsináld ezt az irat:

Végy 3. lot Grispánt;

3. lot oltatlan meszet,

6. Tyukmony fejérét.

Ezekből irat tsinálván, tedd az húsrá, bértollya, de a' talpát kőröm irral kennyed.

Igen jó recepta, az melly Ló korságos, de miképpen kell meg-ismerni rajta:

Az melly Ló korságos, azonnal le-esik, és nagyon fel-tárrya az száját, imide s'amoda hánykodik, azért hamarjába vágasd meg néki az tudó és álla erét. Ez után ez italt add-bé:

Végy

27

Végy fél megszely Hárs-fa virág vizét,
fél megszely Tölgy-fa levél vizét,
fél megszely Sóska vizet,
1. lot Egetet szarvas szarvát,
1, nehézék havi vért.

Ezeket hidegen elegyits őszve, és két nap egymás után add-bé, de menten az Er vágás után légyen, és az után meg gyógyul.

*Minden-féle gántsokrol valo Viz-készítés, ugy-
miniszűmöltsőkül, és egyéb efféle nyava-
lyákról, kivel mosattassék.*

Végy 2. lot Camfort,
2. lot Bor követ,
2. lot Gálitz követ,
fél lot Mercuriomot,
2. lot Timsót,
2. lot Saletromot.

Ez szerszámokat egy megszely bor etzetben kell meg főzni, és ha el. olvadnak, az után jól bé. tsinálván el kell tenni, és ha kíván-
tatik, hogy az Lovon valami rút nővés va-
gyon, azzal mossad, de elsőben meg. metéld
az szűmöltsőt vagy egyéb nővést, és hints ol-
tatlan meszet belé, és ugy vagy harmad na-
pig hadni, az után ki-metélvén egy hév vassal
kell meg-sűtni, és ugy kell osztán ez vízzel

mosni, melly viz gyógyítja és szárazta. De
ha hevülne és dagadna az seb (de ha nem ké-
vántatnék, ne tsinály illy itat, elég az vizzel
valo mosás,) tehát tsinály ilyen itat, és nap-
jában kétszer vagy háromszor kennyed:

- Végy 3. pénz árru Mézet,
3. pénz árru Fejér görögöt,
3. pénz árru Rosa vizer,
5. pénz árru Asztalós gyantárt.

Ezeket őszve habarjad, és vagy két napon
kennyed az daganatot véle, meg az után az
vizzel mossad, és meg gyógyul.

*Ha valamelly Ló az sok úti járásban igen
meg rázodik.*

- Végy egy kevés Kovászt,
2. Tyukmonyat,
2. lot Sárkány vért,
1. megszely Veronica vizét,
fertály font Bolust.

Ezeket őszve timporálván, mind addiglan
kőssed véle, mig el-mulattya.

*Hogy az Ló el ne rázodgyék, avagy
lankadgyon.*

- Végy 3. Tyukmonyat,
1. garas árru éget bort,
1. lot Grispiánt,
egy kevés kovászt.

Eze-

Ezeket keverd őszve, és kösd az Ló kaptá-
jára minden este melegen, de ha ezeket te
nem kaphatnád, tehát:

Végy egy garas árru Vajat, és
egy darab kenyér bélt.

Pörgöld-meg egy Serpenyőben ezeket, és
kösd az Ló kaptájára, és jó lesz.

*Ha valamelly Lonak eleven hús az Kaptája
körül vagy egyéb ki nyomodnak.*

Ha látod hogy valamelly helyen az eleven
hús ki nyomodot, az ellen ez irral ély:

Végy 1. lot Grispánt,
fél lot Mercuriomot,
3. Tyukmony fejerét.

Ezekből tsinály irat, és kösd az kaptájára.
De ha az hús még sem akarna visszsa menni,
tehát meg-tört Mercuriomot hints arra, ez
bé-viszi, de ha látnád hogy meg-evesült, mert
efféle hamar meg-evesül, tehát valami kisfo-
goval szedd ki az rothatt húst belőle, és az u-
rán ez irral kenegesd:

Végy fél font Mézet,
6. lot Timsót,
3. lot Grispánt.

Ezeket tsináld irnak, és kössed véle az mig
meg-gyogyul. De ha nyárban vagyon, az

hevülés ellen egyébbel is kell kötnöd: Végy
apro tsinált, etzeter, és tyukmonyat, habard,
őszve. Ha télben; végy kovászt, sórt, etzeter
és Bolust, és ezekkel kötőd, de mindenkor
szépen ki-tisztits, és jobban létszen.

*Igen jó recepta, ha valamelly Lónak seb helyei
az Kaptá környül smég evesednék.*
Vakard ki szép vékonyon az Kaptát, és végy:
fél font Terpentínát,
fértály font Bak fadgyar.

Ezeket egy serpenyőben meg-olvasztván
az seb helyét kennyed véle, és meg gyógyul,
nem-is fakad töblzőr ki.

*Ha eszedben veszed, hogy Lovadnak kör-
me meg-basadt.*

Végy 3. lot Grispánt,
2. lot mercuriomot,
6. Tyukmony fejérét.

Először azért meg-tapogatván, hol lágyab
az körme, és úgy osztán ez eszközöket Fla-
strom formán kötöd rá. Az után meg ezt tse-
lekedgyed; végy egy síros kötést, és azzal köt-
sed, de azonban az kaptát-is kennyed.

*Ha valamelly Lovat meg-nyilaznának, avagy
szegben hágna. próbált recepta.*

Ha

29
Ha eszedben veszed, hogy az lába igen he-
vül, és nem vehetnéd eszedben, mely helyen
volna nyavalyája, tehát tölts hideg vizet az
kőrmére, az holott éléb meg szárad, tehát or
keresd, és az patkot le- vonván, keresse edgy
fogoyal, és ha meg- leled, edgy hézag farral
furd utánna, de igen nagy lyukat ne furj rajta,
és ugy keresse fel az genyetséget. Az után;

- Végy 3. lot Varga szurkot,
2. lot Terpentinát,
2. lot Bak fadgyat,

Ezeket olvasztván kend az lyukba, az hol-
ott az genyetség vagy on, és az kőrmét- is ke-
negesse az kőröm irral.

*Edgy igen jó gyógyító Itál, minden-
fé e nyavalyáról.*

Végy 2. lot Folia Senat.

1. lot Fekete hunyort, *comeniza*
1. nehézék Rhabarbaromot,
2. lot Angelikát,
más. fél lot Bold: aszszony méntáját.

Ezeket törd mind edgyüvé, és egy itze sör-
ben jól meg- főzni, és az bereges Lónak két
reggel egymás után bé kell adni, és három o-
ráig utánna tsak veszteg állani ez itál az Ló-
nak belől az testét tisztítja, és az vért újit-

tya, másod nap az ér vágás után vágasd-meg
az tüdő és farkantyú eret rajta.

*Miképpen kell vizet készíteni, az rút gelyvákat,
szűmöltsőket, és egyéb növényeket azzal
mint kelljen gyógyítani:*

Végy 2. lot Camfort,
2. lot Bor követ,
2. lot Galitz követ,
fél lot Mercuriomot,
2. lot Timsót,
2. lot Saletromar.

Ezeket három meszszely bor erzetben kel-
meg-főzni, és midőn ezek a főzésben el-ol-
vadnak, osztán azt jól bé-tsinálván tedd-el,
hogy ki ne gőzölögjön, és ha valamely Lo-
von szűmöltsők vagy egyéb nevések talál-
koznak, elsőben azokat meg-metélvén, az u-
tán azokat azzal kell mosni, és oltatlan me-
szet reá kötni, és két avagy három nap alatt
mig meg-evesedik rajta hadni.

*Item, más igen fő viz, mind az rothado sebek,
és szűmöltsők ellen.*

Végy fertály font Gálitz követ,
fertály font tört puska port,
1. lot Sárga rusikár,
4. lot Timsót,
1. itze Bor erzeres.

Eze-

Ezeket hideg etzetben kell tsinálni, és ezzel az rothat sebet vagy szűmőtsőt kel mosni, ez igen tisztítja sőt az vad hustul is megolja, és gyógyítja.

*Mint kell Gesztenye színű irat készíteni kősz
Körömhöz.*

Végy 6. pénz árru Mézet,
1. lot Grispánt,
1. pénz árru Timfőt,
1. lot Ezüst gletet.

Ha sebes a' köröm kender tsőpüvel ki kell tisztítani, és irat is kender tsőpüvel kösd reá.

*Zöld szárazto Flastromot készíteni, melly az
ki. nőt húst bé. neveli.*

Végy Rusikát,
Grispánt,
Tyukmony fejerét, mellyeket őszve
timporálván, kender tsőpüvel kösd reá.

*Egy jó orvosság, ha valamely Lónak lábai
hevűlnék*

Végy 2. pénz árru Bolust,
egy kevés Kovászt,
1. pénz árru Söt, és
egy kevés bor etzetet. Ezeket ősz-
ve habard, és hidegen kösd a' lábára.

Kő epe ellen.

Mikor a' Lokaptrája ki-faragtatik, sűs zöld
petsétlő viaszszat avagy sarkány vért az kő e-
pére, és el-múlik.

*Midőn valamelly Lonak kő epéje az talpa
környekén ki-fakad.*

Végy 2 garas árru Mézes kaláts kovászszát
Sarkány vért,
Ezüst glétet, egy egy garas arrut.
2. lot oltatlan meszet,
3. Tyukmonyat.

Timporáld őszve, hogy Ir légyen, és a' kap-
ta környékire kősd, de ha az eleven hús ki jü-
ne, tehát égetet Gálitz kővel kőssed, és így jó
kőrmelészzen ismét.

*Igen jó orvosság, az melly Lonak kőrmelészorul,
miképpen kell azt meg ismérni, és mitől
vagyon az?*

Ha az Gyermekek Lovat idején meg nem
patkollyák, tehát annak kőrmelészszan alá
nő, és az holott a' patkot fel-kellene ütni, te-
hát ott a' kőrmelészszan kerületi éleffen nő, és vasta-
gabb-is mint hátul az lágyán, és őszve nő.

Az Hőld újságon azért ki kell jól az kaptrát
faragni, majd az eleven húsig, és új patkot tá-
gast reá ütni, úgy hogy a' kaptra viszont ki-ter-
jed-

jedgyen, és jól nőheffen, és ez után készíts
néki illyen firos kötést:

- Végy Domasz ganéját,
- 4. lot Nyúl hájat,
- fertály font ő hájat,
- 1. font tört Len magot.

Ezeket őszve habarván főzd meg, és me-
legén kösd négy hétig egymás után, és osztán
ugy jó körmei nőnek.

*Az Köröm gyökere száradása ellen való
igen jó orvosság.*

Ehez azért kell ez matériákat vened:

- Végy Fa olajt,
- Babér olajt,
- Boldog asszony méntáját,
- Terpentinat,
- Isteni hejét,
- ő hájat, három három lotot.
- ő, foghagyma fejet.

Mindeniket külön külön meg-törvén egy
mófarba, az után tidporáld őszve, és midőn
az Lovat bé akarod kötni, először meg-me-
legítsed.

Az Hóld újságon faragtasd-el jól az kör-
mét, hogy az vér ki-jöjön belőle, és ez után
ez fel-jedzett szerzámokkal kösd, ha aka-
rod hogy elevensege legyen:

Végy

Végy Fenyő gyantát;

Szurkót,

Bak fadgyvat.

Ezeket olvasd őszve, és tölts az kőrmébe;
de így bánnyal véle, hogy ez után ismét az e-
lébbeni irral kend meg az Lo lábát egész há-
sig, úgy hogy az szőr ugyan le-mennyen róla,
és az kenés után osztán fogd bé, és dolgoz-
zál valamit rajta három vagy négy nap alatt;
ez után fel-ülvén reája az hol akarod ott járj;
de az után is minden hérben egyszer kend.

Fül-béli Kelevényről.

Ez illy fogyatkozás gonosz vérből áll, ha-
az Lovon idejébe eret nem vágna, tsinály
azért mézet és dio olajt őszve, és kend véle
egy napban kétszer az fülét, ezt tselekedgyed
mindaddig mig meg-gyogyul.

Az melly Lo nem halhat.

Végy egy reket és metéld apróra, és sóval
törd jölegybe, az után fatsard ki az lévét, és
botsárd az Lo fülében, ez orvoslág még az
emberek nek-is igen hasznos.

Egy igen jó Flastróm.

Végy 2. lot Velentzei tömjént;
ferrály font ő hájat;

3. lot Gámfort,
fél font Szarvas fadgyát.

Ezeket meg főzvé, az után ismét végy :
fértály font Viaszt ,

fértály font Fejér gyantát, magán ol-
vazd meg ez kettőt , és ugy tıporald őszve
az többivel, ez Flastrom mind tisztit és mind
gyogyir.

Más Flastrom.

Végy Buza liszter, mézet, tyukmony fe-
jérét és bort, ezeket tıporald őszve, és igen
használ.

Hivefitő és enyhítő Kenet.

Végy fertály font Fa olajt,
2. lot Rosa olajt,
fértály font Vajat,
2. lot Ezüst gleter,
2. lot Fejér gyantát,
fértály font Ők Őr tsont velejét.

Ezeket mindegyüt főzd meg, ez az kenet
igen hivefiti és enyhiri az ereket, olly jó.

Olly Kenet, mely gyogyit és tisztit.

Végy Szarvas fadgyát,
Írósvajat,
Len mag olajt,
Medve hájat,
Belénd fű olaját,

Szar-

Szarvas tsontya velejét,
Köröm sirt, és
Szek. fű olajt.

Ezeket őszve tsinállyad, hogy legyen Ke-
net.

Szárazító Flastroin vagy Ir.

Végy oltatlan meszet, lisztet, mézet, tyuk-
mony fejerét és söt, ezeket habard őszve, ez
Iri gen hasznos az olly lyukra, mellyet az ros
féreg ki-éizén.

Sebre való Ir.

Végy i. font Fenyő szurkot,
1. font Juh fadgyat,
fertály font Mézet.

Égy új fazék ban téven olvázd őszve, vagy
végy Fetske fű gyökérét, kit főzz jól meg, és
az sebet gyakorta mossad véle.

Más szárazító Flastroin.

Végy oltatlan meszet, tyukmony fejerét,
éget bort, ezeket habard őszve, és kösd az
sebre.

Minden fele kelevény ellen való Ir.

Ha lovadon kelevény kél vagy fokad, te-
hát végy meg tört Babért, és hints az Kele-
vénvre, az után őszrán kös reá Kendert, es
meg-gyogyul.

Seb vagy

33

Seb vagy servéstől való Ir.

Végy Szarvas fadgyát,
Kőröm sirt,
Eb sirt, egy egy fertály fontot.
1. lot Babér olajt,
i. font Fa olajt.

Főzd meg ezeket szépen hogy Ir legyen,
és kend az sebet véle, s' használ,

Fülből való vad hús ki-rágó Ir.

Végy 2. lot Gálitz követ,
fél lot Gallest,
1. lot Timsót,
1. lot Fejér gyantát,
fertály font Fa olajt.

Főzd meg ezeket szépen, ez Ir az vad húst
ki-rágja.

Szárazító Ir.

Végy Egett haltsontot,
fél lot Görög fejét,
2. lot Cinobriomot,
2. lot Fejér Gálitz követ,
fél font Borz hájat,
i. font Fa olajt,
fél font Bak fadgyat.

Ezeket szépen főzzed Irnak; melly mind
száraztyas' mind gyógyítja az sebet.

Tyukmony olaját venni.

Vedd az keményen főt tyukmonnak az fárgáját, ted egy medentzében, és pörgöld-meg jól, hogy el olvadgyon, és hogy el-olvadnak, farsard edgy szép ruha által, így kell olaját vened, melly olajigen hasznos mind az vörös szőmnek mind pedig egvéb nyavalya ellen, csak ezzel kennyed, egy fehér ruhával osztán bé-kössed, ez igen használ, melly olajról az emberek fokot tartnak.

Olly Irat készíteni, ki tisztít és gyógyít.

Végy 8. lot Mézet,
3. lot Terpentínát,
3. lot Grispánt,
1. lot Timsót.

Ezeket egy új fazékban tévén, mind addig főzd míg Gesztenye színű le lészen.

Dagadás ellen való Ir.

Végy Fa olajt,
Len mag olajt,
Görög fejiért, fél fél fontot,
fél font Ezüst gléret,
4. Tyukmonyat.

Ezeket egy Fazékban timporálljad öszve,
az után kennyed az kemény daganatot véle.

Edgy igen jó enyhítő Viz, az Lovaknak minden fele heves nyavalyái ellen.

Végy fél font Mastixot,

- 1. font timfót,
- 1. font Galitz követ,
- 6. pénz árru Gamfort,
- más fél litze Sert.

Ezeket egy új Fazékban tévén főzd jól meg és az sebet ezzel mossad, de ha megdagadt, tehát vegyed ez port:

Végy Tormentillát,

- Farkas almát, (10t.
- Szurok gyantát, negyed rész rész font
- 2. lot tört tsuka fogat.

Ezeket porrá törvén az sebre hintsed, az melly gyógyit minden-féle sebet,

Minden-féle sebek ellen való Viz készítés.

Végy Fekete nadály füvet gyökereftől,

- Farkas almát gyökereftől,
- Tormentillát gyökereftől,
- Eb szőlőt gyökereftől,
- Pap sájtát gyökereftől,
- Székfű virágját,
- Télé virágját,
- Zöld rélér, egy egy marokkal.

Ezeket tedd egy új fazékban 6, itze borral,

és főzd jól meg, mossad az sebet véle, az után
tégy belé edgy kevés tsőpür, és szépen gyo-
gyul véle, nem is nõ vad hús benne, akar vá-
gás akar szurás legyen, még az hévsegét-is el-
oltya és gyógyittya ha sokszor mosod vélc.

Minden-féle sebet meg-gyógyito Por.

Végy 1. pénz árru Galitz követ, égedsd por-
1. porrá tört Kutya fejet, (rá,
Farkas almár,

Eger fa hegyit, fertály fertály fontot.

Ezeket tört porrá, és hintsd az sebet vé-
le, melly száraztva és gyógyittya, de ha látod
vad hús benne, és nem rávolv az értől, tehát
végy tsőpür és mártsd választó vízben, tedd
reá, de elsőben tudd meg, ha az sebigen vé-
rezik, tehát abban bizonyosan vad hús va-
gyon, ha az választó víz igen erős, tehát végy
4. lot timfót, 4. lot galitz követ, és égedsd por-
rá, tört-meg szépen, hints az sebben, és szé-
pen meg gyógyittya &c. De ha akarod hogy
hamar ször és bőr foghassa:

Végy 4. lot Len mag olajt.

4. lot Mézet,

1. tötés Puska port,

3. pénz árru Fa olajt.

Ezekből tsinály irat, és kend az sebbe, és

attol

35

attól nõ szõr és bõr, mint annak-elõtte volt,

Igen jó Ir. az Frantzu féreg ellen.

Végy 1. lot Szûrke kén követ,
1. nehézék Mercuriomot,
fél lot Fœnum græcumot,
fél lot fejér hunyort,
4. lot õ hajat.

Ezeket meg tõrven olvazd õszve, és ken-
nyed melegén véle az sebet, igen használ, és
meg-gyogyul. *Probatum est.*

*Mikoron valamelly Lónak az egész teste tso-
mokkal rakva, és az ros féreg bántya,
vagy menyét fojtogatya.*

Végy Velentzei tõrjéket,
Gentiánát,
Rhabarbaromot,
tõrt Pápa füvet, egy egy lotot.
fél lot hoszszú borsfõt.

Ezeket meleg borral tõlts az Lonak tor-
kában, és edgy fél oráig bé-takarván hadd ál-
lyon, az után egy kevesse jártaffad, másod nap
vágafs eret rajta, az után végy Sõr sõprõt, és
az egész Lovat mosd-meg véle, ez után osz-
tán magától meg-gyogyul.

Minden féle seb gyógyító fekete Ir.

Végy ó hájat,

Puskaport,

Terpentinát,

Mézet, egy egy fontot,

Fa olajt,

Gamfort,

Saletromot, egy egy fertály fontot,

3. lot Galitz követ,

2. lot Fejér Galitz követ,

1. üveg Bor etzetet,

1. jó marok Sót.

Ezeket törd apróra, és elegyits őszve, és főzd jól meg, de ki ne forjon, az hájat magán olvazd meg, és midőn az többi meg főtt, az után tölts melegen az hájat is köziben, és elegyits jól őszve, hadd hűllyön meg és jól lésszen ostrián.

Ez Ir gyógyit minden féle sebeket, az hévseget el oltya, és az dagadást is száraztya, az sebeskőrmőkre is igen hasznos, *Probatum:*

*Meg-probált orvosság, az melly Lokoszos
avagy turostejend*

Kivántatik azért hogya' Lovon valo túrt ilyen lúggal mossad: Végy Szőlő veszsző hamvát, tyuk ganéjt, galitz követ, ezeket

viz-

vizben kell jól meg-főzni, és meg-hadni tisztulni, azzal kell az Lovat mosni, és edgy te-kerts szalmával erőssen dörgölni, annyira hogy ugyan vére mennyen, az után midőn meg-szárad, ez következő irral kennyed:

- Végy 3. lot Szürke bűdös követ,
- 2. lot Örvénygyökerez,
- 2. lot Eleven kén-esőt,
- 3. lot Babér olajt,
- 1. font ô vörösártány háját.

Azeleven kén-esőt Babér olajjal kell meg-ölni, az után az ô hájban kell meg-főzni, de először meg-olvazd az ô hájat, az után ez irral kennyed az Lovat, jól dörgölvén, és ez után az Lovat ötöd napig veszteg állani,

Annak-utánna mosd-le tsak közönséges lúggal, és ha meg-szárad, viszontag az irral kennyed, és ugy tselek edgyél mint az előtt, mind addig mig meg-gyogyul. Ezek után ez következő port kell abrakbanadni:

- Végy új Babért,
- Fœnum græcumot,
- Boldogasz: méntáját, fél fél fontot.
- 3. lot Szürke kén-követ,
- 2. lot Fejér hunyort,
- 1. marok Sót.

Ezeket tsináld szépen őszve, és az Lonak

abraka közébe kell elegyíteni, de kitsinnyét
az abrak vizes legyen, hogy ez port az Lo ki
ne fuhassa közébe, és így a Lotestéről mind
kosz mind tőr el tisztul. *Probatum est.*

Fekete Kosz avagy Tűrről való Ir.

Végy olvasztot ó hájat, ez után egy edény-
be tégy Popiomot, Dialrheat, Baber olajt, e-
leven kén esőt, ezeket timporáld jól őszve,
az ó haj közébe penig tégy puska port, bűdös
követ, ezeket is magán őszve habarván, az
után elegyíts mind őszve, és igen jó Ir léssen
belőlők. *Probatum est.*

Más Ir ugyan azonrol.

Végy Szürke bűdös követ,
Puska port, fél fél fontot.
Baber olajt,
Eleven kén esőt, két két lotot.
2. font ó hájat.

Azeleven kén esőt Baber olajjal őszve töl-
vén, mind addig keverjed mig az kén eső
benne meg őlödik, az után egy serpenyőben
elegyíts őszve, hogy Ir legyen belőlők, és az
Loyat kenyed véle.

Tűrről való Viz.

Végy 3. lot Galitz követ,

2. lot

- 2 lot Timsót,
- 4 lot Saletromot,
- 3 lot Szürke kén követ,
- 2. lot Babér olajt,
- 4 lot eleven kén esöt,
- fel font Grispánt.

Ezeket forrald fel tiszta vízben, és osztán mossad az túrt véle.

Meg más Viz azonrol.

Végy Gálitz követ, forrald meg azt tiszta vízben, és mosd az túrt véle, avagy végy Rusikát, vagy timsót, avagy saletromot, és forrald vízben fel, mossad az túrt véle, és meggyogyul.

Más túrról való orvosság.

Ha abrakon tartot Lovad vagy on, tehát szükség hogy az tūdō, nyak hajlásbéli és sarkantyú ereket meg vágasd rajta, és a vériben eresz jol ki, és az után harmad napra:

Végy fel font őrvény gyökeret, *Mulva* fertály font Szürke bűdős követ.

Ezeket porrá törvén, meg-vizezet abrak között radgyad néki, annak utánna végy bor köv és saletrombol való tsinált lugot, és az azal az Lovat egéizsen mosd meg, az után harmad nap mulva ez következő irral kend:

Végy fél font Babér olajt.

4. lot Eleven kén esőt.

2. font ó hájat,

Szürke kén követ,

Puska port,

Babért, fertály fertály fontot.

Ezeket egy Serpenyőben olvazd-őszve,
és meg-habarván tsinály kenetet belőlők, és
hadd meg hűlni, az után az egész Lovat kend
meg véle, de az meg-nevezett luggal is mos-
fad mig meg-gyogyul.

Az tsoportos lábu Lórol.

Először vágasd-meg az lába szárán az teke
nevű eret. Es végy 1. itze Sört,

6. lot Grisánt,

fél font ó hájat.

Ezeket főzd egy fazékban irnak, de unta-
lan keverd hogy meg ne égjen, és kennyed
azzal minden reggel az tsoportokat.

Ugyan azonrol.

Végy 1. itze Szekér kenőt,

1. meszszely Diszno sirt,

1. marok meszet.

4. lot Grisánt,

5. lot Puska port,

6. lot Szürke kén követ.

Ezeket össze-tsinályad, hogy Ir légyen belőlök.

Meg más az csoportos lábu Lorol.

Először metéltesd ki mind az húfig, és az után ezzel köffed: Végy tehát bélrt, dísznó sirt, és főzd-meg Sörben, az után köfd minden nap, ez után ismét mosd mezes vízzel ahol oly csoportos szabásu, és midőn meg szárad, ez irral kend:

Végy 1. itze szekér kenőt.

- 1. mezfzely Dísznó sirt,
- 5. lot Mezer,
- 3. lot Grispánt,
- 5. lot Puska port,
- 5. lot Szürke kén követ.

Ezekből tsinály irat, és kennyed véle, az teke eret-is vágasd-meg az lába szárán, és az szúrdaló szőröket az csoportokból kivonyad, és ez irral az után kenvén, más szép szőr fogja az után nőni:

Végy Mézer,

- Len mag olajt, fertály fertály fontor.
- 4. lot Puska port,
- 2. lot tört ezüst gleter,
- 2. garas árru Fejér liliom olajt.

Ezekből irat tsinályán, kennyed véle, és szépen szőr nővi.

Im.

Impokról.

Végy Gálitz követ, és főzd meg tiszta vizben, és az Impokot minden harmad napon mosd véle, ez után élly ez irral :

Végy Puska port,

Szürke kén követ, négy négy lotot.

Grispánt,

Ezüst gletet, egy egy lotot.

1. font ó hájat.

Ezeket öszve olvaszszad, hogy Ir legyen, és az Impokot keñyed véle, s' meg-gyogyul, és olly szép szárai lesznek mint az előtt.

Edgy igen jó orvosság, ha valamely Lónak tetemes kórme vagyon, és miről kell megismerni:

A' kórme környékén borostáld-fel a' szőr, de főképpen télben nõ rajta gyakós szőr, erre azért illyen irat tsinály :

Végy 1. lot éget gálitz követ,

2. lot Timsót,

Mézet,

Terpentinát, fertály fertály fontot.

Ezüst gletet,

Grispánt, egy egy lotot,

Ezeket szépen meg-törvén timporáld öszve, és tsinály irat belőlök, és az Lovat véle

minden nap kennyed egyszer, jól belé dör-
göllyed, de ez előtt a' kőrmét jól meg-ráspo-
rollyad, és ez irral mind addig ély, míg a' gya-
kó szőr mind ki-jő, és ekképpen visszontag
jó lesz az kőrmekörnyéke, de efféle Lovak,
kiknek ilyen fogyatkozások vagyon, jól vé-
konyon kell meg-saragni, és minden nap vé-
lek jól banni, hogy az fölöttéb való nedves-
ség az kőrméből ki-jőjön.

*Jo orvosság, az melly Lovon békolat vagyon,
miről ismerhetni meg.*

Ha valamelly Lónak ilyen fogyatkozása
vagyon, annak nő az békoláson gyakos sző-
re, annak-is tehát etseld-fel az szőrt az béko-
láson, és az tsöpög mind addig míg meg nem
gyógyul. Ahoz végy 1. mészszely Rosa vizet,

- 1. tőrt Ezüst gletet,
- 1. tőrt Görög fejezt, fertály fertál' fon-
- 2. Tyukmonyat mindeneftül. (tot.

Ezeket hidegen timporáld őszve, és az fo-
gyatkozást minden nap kérszer kend ez szer-
számokkal, ez után szépen meg-gyógyul, és
más szép szőr nő rajta.

*Igen jó orvosság, az melly Lónak az hátulso térd-
gyén által járó epéje vagyon. erről meg-ismerhedd, mert
olly nagyok mint egy tyukmony, és egy helyről másba
nyombarni, ki-jónsk és meg bé-mennek.*

Ha

Ha valamelly Lovon még újonában igen nagyok, tehát végy egy Lud monyat és súd meg jól, és azt melegen mint az rúztól ki-vé-fzed, azt az epére erőssen köffed, azt harmad napig rajta tartsad, de hogy ha az epék még nem igen nagyok, tehát csak tyukmonyat, végy, és azt azokra hasonloképpen súlve köffed, és harmad napig tartsad rajta, és az után ilyen módon bánnyát véle.

De ha már ez nyavalyák igen régick, azt a lovat le-dűjtven erőssen meg kell kötözni, és az epét belőle ki kell nyomni, és egy ér vágó vassal az epén lyukat kell mettzeni mint egy újni izig, mellyből sárga viz jár ki, és ha az ki foly, hevits meg egy vas drotot, és azzal súd meg az lyukat, hogy ugyan meg-pirullyon valamennyire. Annak utánna;

Végy 1. garas árru Mézet,

1. garas árru Afztalos gyantárt.

Ezeket tsináld öszve, és három reggel egymás után tsöpűvel az epére köffed, de az vizet mindekor ki-nyomjad belőle, ez el-oltya az gyuladást, ez után ez következő irral egy egész hétig köffed, és az sebet nyitva tartsad, hogy az viz mind ki szivárogon belőle; Végy azért 1. lot Grispánt, és egy tyukmonyat, ezekből tsinály kenőt, mellyet egy

dugó.

dugóval az sebben kell dugni, és az gyuladás ellen való irral is kössed, hogy ki vonnya belőle az hévseget. Ha igen dagad ezzel ély:

Végy fél font Görög fejért,
Rosa vizer,
rőt Ezüst gletet,
Mézet, egy egy garas árrát.

Ezekből tsinály irat, és kender szőszszel az sebre kössed, miglen az daganat el-múlik, az után mindenkor éget bort végy, és a sebet mossad véle, és az ezüst gléttel s' Farkas almával az sebet gyógyítsad, így olztán szinte oly ép lesz az lába mint az előtt.

*Ha valamely Lónak az hátuljo lábán való
vérde lankad.*

Az otsmányság miat szokott meg keményedni, melly olztán az inait el foglalva annyira hogy fánta léfzen belé, azért idején kell hozzá látni. Végy annak okáért edgy darab vastag rezer, és azzal egy újni hosszsan melegen súfd-meg ott az lába vastagságát középre, keresztül is háromszor, hogy az bőr felszakadgyon, ez után ahöz kell venni:

Végy Popiomot,
Dialtheát,
Tsont velőt,

Kutya

Kutya sirt, fertály fertály fontot.

Ezeket egy serpenyőben meg olvasztván,
tsinály irat belőlők mellyel az sűtést szűntel-
len kennyed, mind addig míg meg gyógyul;
és mint az előt olly ép laba leszén.

*Ha valamelly Lovon egy tyukmonni vagy ököl-
ni gyökeres szűmölisője vagyon, és vér iső-
pőg ki belőle*

Egy bororvát vévén mindgyökereستől ki
kell mettrzeni, az után hevített sing vassal sű-
tőgesd-meg az helyét, hogy az vére meg-ál-
lyon, ez után osztrán végy:

Aasztalos gyantárt,

Len mag olajt,

Mézet, két két lotot.

Ezeket timporáld őszve, és az sűtést három
nap ezzel egymás után kennyed, az után az
sebet éget Gálitz kövel hints, az irral penig
kennyed tsak az seb környékét, és bőr nővi
mint az előt.

Jó zöld Ir, az békolatban lévő sebes lábnaak.

Végy i. font ő hájat,

i. lot Puska port,

3. lot Bűdős követ,

Grispánt,

Timfót,

Gálitz követ, két két lotot.

Ezek-

Ezekből irat csinálván, kend-meg az Ló
sebes lábát véle, és meg-gyogyul.

*Meg-probált Viz, ha valamelly Lónak lá-
bai meg-dagattanak.*

Végy egy pénz árru galitz követ, és főzd-
meg tiszta Kút vízben, mellyel az daganatot
mossad; avagy főzz bor követ vízben meg,
de ha az lábai ki-fokadtanak:

Végy Grispánt,
Timsót, egy egy lotot,
14 lot Mézet,
1. garas árru Ezüst gleter.

Ezekből főzz irat; és ezzel az sebet ken-
nyed, de az után szükség hogy illyen száraz-
tó port-is végy hozzá:

Végy Tormentillát,
Farkas almát,
Szurok gyantát,
Tsuka fogat, mind törve, két két lo-

tot.

Ugyan azonrol.

Végy Fekete űrmöt,
Pap sajtot,
Farkas almát,
Apro bojtorjánt,
Eb szőlőt egy egy marokkal.

F

Eze

Ezeket Borban vagy Sörben főzd jól meg,
és melegen egy ruhával reá kell kötni, és meg
gyógyul.

*Midőn valamelly Lónak az lábai ki-
fokadoznak,*

Végy Bor követ,
Gálitz követ, két két fontot,
3. itze Bort.

Ezeket jól meg főzvéen, mossad az lábait
véle melegen az mint el-tűrheti.

*Ha valamelly Lónak az szerzsáma
meg dagad.*

Végy Pap sártot,
Fekete űrmőt,
Farkasalmát,
Apro bojtortjánt,
Eb szőlőt,
Celidoniát, egy egy marokkal.

Mind ezeket Borban avagy Serben főzd-
meg, és az meg dagadt szerzsámót párollyad
véle, az után tsinály hozzá illyen kenetet:

Végy egy mézfely Rosá vizet,
fél font Fa olajt,
fél font Görög Fejért.

Ez irral azért ha egy nap kened, más nap a
Fűvekkel párollyad, ne élyl mindenikkel egy
nap. De ha az daganat igen kemény, és nem
akar-

akar-

akarna lappadni, tehát vöny által az tőkin,
egy szőr mazzagot, és azt minden nap kel vo-
nogatni benne, és az fellyül való etzközök-
kel is ély az mint mondám, míg az daganat-
tya el-múlik. Mikor a madzagot ki-vonszod,
végý olzán bor követ, törd aprora főz meg
vizben és azzal mossad minden nap az febet,
meg-gyogyul.

Ha valamelly Lótisztátalanul vizellik.

Adgy tőly-fa levelét enni, és mikor vizel-
lik, tehát annak vizelletit az mark odba fög-
ván, tölts hátul az kereszt tsontyára, és jár-
tald széllyel, ezt gyakorta mivellyed és meg-
gyogyul. De ha nem akarna el-múlatni, végý
széna murvát és főz jól meg vizben, és az
melegen edgy ruhával az mint el-tűrheti az
hasára kössed, de az tőkit bé ne kössed, és az
tsába Fű vizét tölts az italában.

Ugyan azonrol.

Végý fertály font Tormentillát,

1. marok sárga agyagot,
4. lot tört tsontót,
6. lot Téglát.

Ezeket porrá törvén az melly vizből iszik,
abba tedd, hogy arról igyék, és meg-gyogyul.

Ha az Ló vért vizellik,

Vágasd-meg három vagy négy reggel egymás után az farkantyú eret rajta, akár az tündő eret három reggel egymás után, ez után ismét adgy. bé néki borban mint edgy lotot három reggel ez következendő porban:

Végy tört Rák Örvényt,

Bak vért,

Eget szarvás szarvát, egy egy lotot.

Az, melly Ló nem vizelhetik,

Tsinály egy penzlikét, és az tekerésre keny Nyúl fitt, és borsál hints-meg, az után tedd a tömlőjében és használ.

Itē, kilentz Hering hójagát meg-szárasztván törd-meg, és etzetben adgyad innya.

Item, Az Templom zugolyatiban máskáló kőrös bogarakhoz hasonló légyeket tégy az tömlőjében és használ.

Item, ruha vagy fő tetőt tégy belé.

Item, Bak fadgyat Borsoval őszve-gyurj, és tedd az sákjában, ez-is igen jó.

Meg más azonról.

A Koporsó négy szegeleriből mész-ki egy egy falatotskát, és tedd az tömlőjében, melly után hamar fog vizelleni, mind ezek gyakor-ta meg-probáltattak.

Ha

73
Ha valamelly Lónemehetik.

Végy ökor fark füvet, és tarts az Ló órra-
eleibe, és azonnal eszik. *Probatum est.*

Ha meg-akarod tudni hanő. é Lovad

avagy nem:

Az gyermek őszitővér Lónak ha látod a'
hafa kemény, és fenn az oldala tsontyai ki-
száradtanak, tehát tapogasd meg az oldala-
között belől, ha mélyen bé-esett, az annak
jele, hogy az a' Ló jól nő, de az melly Lónak
fenn az oldala tsontján sok hús vagyon, és
egyébüt kartszú, ez illy Ló nem igen nő, mert
ez illy Ló belől őszve nő, vagy néha az tőki,
ha eszedbe vészed hogy az Ló őszve nő, te-
hát szágultsd erőssen és bádgyazd meg hog'
meg-hevüllyön, akkor tapogasd meg azért a'
hafát és tőkit és eszedben vészed hogy őszve
nő, kit szakasz-el és futtsd háromszor hegy-
re fel, az után kend jól meg ő hájjal, és vigyáz
reá hogy ismét őszve ne nőjön, az ily fogyat-
kozásbéli Lovaknak az szájokra vigyáz, mert
néha Farkas fog és béka van szájokban, ha lá-
tod hogy Farkas foga vagyon, tehát végy egy
vas fogót, és törd-ki, mert az miat nem nő-
het, de ha békája vagyon, az illy Lónak feke-
re bőre vagyon, és meg-dagattak az ajaki, az
szája nem lágy, de el-holt, végy azért egy hév

vafat, és égesd-el az ajakának daganattját,
Ez után végy Mézet,

Fejér lilium olaját,

Terpentinát, egy egy garas árrát.

3. ryuk moy fejérét,

3. lot Görög fejét.

Ezekből irat tsinály, és kennyed az száját
ismét jó szájaléizen, De ha látod hogy a' Ló
ugyan nem nő, és nyárban az mezőn vagon
tehát Fül füvet gyökereftől, ha tavaszi rost
annál jobb, és azt őregen őrd- meg, az után
tsináld őszve árpa szalma pély vájával, és add
enni egy egész holnapig, melly után szépen
fog hízni. De ha télben vagon, tehát;

Vegyenum græcumot,

Szürke bűdös követ,

Őrvény gyökeret, egy egy fontot,

fertály font Levestikom gyökerét,

2. font Boldog aszszony méntáját,

1. font Gentiánát.

Ezeket szépen még törvén, tsináld őszve,
6. pénz árra font tégy hozzá, az után ezek
ből az abrak közibe reggel és este tégy edgy
edgy kánnal, de meg nedvesíts az abrakot,
hogy ki ne fuhassa közzüle,

77
Az melly Ló nem nőhet.

Vágasd meg rajta az farkantyú és tündő e-
ret, az száját is tisztítsad meg szépen, és ha az
éhező tsetsei léznek szájában, az mellyekre
szorgalmatosán vigyázz, azokat metélgesd-
ki, és ha Farkas fogai volnának is, az bak fo-
gak között ki-tettzik, mert igen feketék, az
melly fogakkal az posáját ki-vagdallya, és a-
brakot szájából ki-hánnya, egy fogóval azo-
kat azért szedd ki, ez után osztán ilyen szer-
számokat készíts neki:

Végy 8. fő Foghagymát,

1. lot tört hosszú borfót,
és egy kevés sót,

Ezeket meg-törvén elegyítsd össze, és osz-
tán az Ló nyelvét dörgöld jól meg-vele, az
után bor etzettel az torkát mosd szépen ki,
ezt három reggel mivel az szerszámokkal a'
mint először, mikor az Lovon pedig eret vá-
gatz vedd valamibe az vért, az után végy egy
rál agyagot és annyi sót, az vérrel össze ele-
gyitvén gyurj belőlök egy kenyeret, és edgy
sütő kementzében szárazd meg azt, az után
morsáld a' válujába hogy azt nyallya, meg ez
után ismét készíts ilyen port:

Végy fél font Fennum græcumot,

Boldog aszfony méntáját,

Gentiánát,
Szürke bűdös követ,
Fekete nadály gyökere, fél fél fon-
t. font Babért, (tot,
Kapotnyákokot,
Fekete hunyor gyökere,
Sót, egy egy marokkal.

Mind ezeket porrá törvén, az után minden
reggel és este meg nedvesített abrak között
adgyad néki a mig benne tart, de látnád hogy
az Ló sárral volna teli, készíts ilyen italt:

Végy fél lot Bétsi szappant,

Velentzei törjéket,

tört Pápa füvet,

Boldog asz: méntáját, egy egy lotot,

Ezekből készíts italt, tsináld bé egy mesz-
szely vörös borban, és három reggel egymás
után tölts az torkában, és ismét meg-éppül.

Ez ilyen Lovak gyakorta szoktak őszve
nőni, azért bányál így véle, űlly-fel reá és
futtasd egy hegyre fel háromszor, mely a szá-
guldásban meg-gyogyul, az után osztán gon-
dot viselly reá, hogy többé őszve ne nőjön,
és mind az szerzősámánál mind az vekonyá-
ban kennyed jól az ő hájjal, el-hidgyed hogy
meg-gyogyul. *Probatum est.*

70
*Az melly Lonak szájába békája
vagyon.*

Az Lóajakát emeld fel, és nézd meg ha a
szájába az bőr fekete, és ha fekete, tehát egy
vassal égesd el az Feketéjét, az után illy irral
kenyved osztán néki:

Végy 1. garas árra Rosa nád mézet,
1. pénz árra Rosa vizet,
2. pénz árra mézet.

Ezeket hidegen habard őszve hogy Ir lé-
gyen, és a' meg égetés helyét ezzel kend mig-
len meg-gyogyul, és így viszont tiszta szájú
léljen.

*Ha valamelly Ló igen hevál, mivel kell
annak hévségét enyhíteni:*

Vágasd meg rajta az tündő eret, és az nyel-
ve alatt való eret, és borsásf jól ki a' vérében,
az farkantyú eret is azon-képpen, az ér vágás
után egy oráig csak veszteg álljon, az után
készíts illyen italt néki:

Végy Veronica vizét,
Eb szőlő vizét,
Petreselyem vizét egy eg' megszelt.

Ezeket elegyíts őszve, és a' Lonak három-
szor egy nap add bé mind, használ,

*Az melly Lónak háta nyeregget meg-
nyomatik*

Vedd az Kenyér felső héját, és piríts meg
az eleven széken, és melly nagy az nyomás,
olly nagy légyen az kenyér héj is, és ismét:

Végy egy garas árra Eget bort,

1. garas árra Bor etzetet,

2. tyukmony fejerét.

Ezeket tedd egy tálban, és timporáld jól
őszve őket, az után az meg-piritot kenyér-
héjat tedd ugyan abban az tálban, hadd lá-
gyullyon meg, ugy ősztan tedd az meg-nyo-
mott helyre, ezt pedig háromszor egymás u-
rán tselekedd, de ha az daganat ugyan meg
nem esik, tehát:

Végy fertály font Bolust,

1. garas árru Eget bort,

6. pénz árru Veronica vizét,

1. pénz árru kovászt,

3. Tyukmony fejerét.

Ezekből irat csinálván kend az daganatos
véle, de ha meg-költ, tehát hosszára mesd-
fel edgy borotvával, és hints meszet belé, az
mind ki-észti, ha a' seb azért elől az lapotzkán
vólna, és vad hús nőne benne, mesd-ki, de
ha egész tsontig vólna, azt fel kell mettze-
ned, és meg-nézd ha az tsont fekete-é, mel-

lyet te szépen tisztíts meg, az után az ép hús-
son edgy lyukat mets, hogy az nedvessegg ki-
fusson rajta, ez után tsinály illy kenetet:

- Végy Terpentinát,
- Fejér lilium olajt,
- Popiomot, négy négy lotot.
- Ezüst gletet,
- Fejér görögöt,
- Grispánt, egy egy lotot.

Ezeket tedd egy serpenyőben, és olvazd-
őszve irnak, ez után végy kender szőzt, és aze
az irat kend reá, és tedd az sebbe az tsontig,
miglen az hús visszont rajta nő, ezek után olz-
tán ilyen száraztó porral élly:

- Végy 1. ember homloka tsontyát, és
- 1. Ebnek meg száradot fejét.

Ezeket egy fazékban égesd porrá, ebben
hints az sebbe, melly visszont új húst nevel, és
szépen meg-gyogyittya. De ha látod hogy
rothatt hús vagon benne, tsak éget timfőt
hints belé.

*Meg más száraztó por, az felljűlemlített
sebre, mely használ az nyereg meg-
nyomás ellen. v.*

- Végy Farkas almát,
 - Szurok gyantát,
 - Tormentillát, fertály fertály foatot,
- Eze-

Ezeket szépen törd porrá, és hintsed az ló
sebét vele, de az előtt szépen ki-tisztítsd, az
után az porra tégy szőszet, de ha látod hogy
rothat hús nőne benne, tehát végy éget gá-
litz követ, mellyel egyszer vagy kétszer hin-
tsed.

*Az melly Ló Rajas vagy szeles az
Fejével.*

Ez illy Lóvat erről ismerhedd-meg, mert
füt és sokszor el-esik, szeleskedik mint edgy
bolyokás, az abból történik, mikor az Ló i-
gen meg-hevül, és az meleg verő-fényen ide-
s' tova jár, olyankor meg-olvad az Feje vele-
je, és attol lesznek osztán olyan bolond sze-
lesek, de az ellen illyen orvossággal ély:

Ez illy Lónak vágasd-meg az nyelve fölöt
és alatta, az két rüdő, két farkantyú, szív és
az szügye hajlásbéli ereket, ezek után végy
egy ríszra fekete tyukot, és azt középbbe mész
ketté szinte középbbe, és azonnal azt mind
vérestől jó melegen kösd az Lónak üstökére,
cz után tsinály néki illyen italt:

Végy 2. garas árru Tönköly vizét,

1. lot éget Szarvas szarvát,

2. lot Folia Senát,

2. lot Fekete nádály füvet, mind rőr:

Ezeket tedd borban, és az Lónak edgyne-

hány.

47
hányszor tölts melegén az torkában, és egy
óráig csak úgy kell állani, és két napon sötét
helyen legyen. *Probatum est.*

Miképpen kell meg-ismérni az melly Loban

Raj vagyon, és mitől esik:

Az nagy száguldásba avagy hartzba esik,
mert az vér és az fő velő-is benne igen meg-
hevülnek, és ha hirtelen meg-hűlnek, attól
szoktanak lenni sokszor bolyokások és meg-
bodultak, úgy annyira, hogy vélek nem bán-
hátni, ez illy Lovak az válunak rútul futnak;
nyakokat horgasón tartják, fejeket fel-nyúj-
tyák, szemeket rútul forgattják, és semmit
nem látnak, ha az illy Lovat fútásnak eretz-
red, vakmerőül élete el-vesztésével akar mi-
nek-is néki fút, mert nem tudgya soha mit
selekezik.

Vágasd-meg azért az nyelve közepin való
eret, az után vágasd-meg az homlokán lévő
két éret, az két sziv, és két tüdő ereket, an-
nak utánna tsinály néki illyen italt:

Végy Levendulá vizet,

Gyöngy virág vizet,

Eget szárvas szárvát, egy egy lotot.

Ezeket tölts az Ló torkában egy itze Bor
vagy Sör erzetben, 3. reggel egymás után.

Miképp.

*Miképpen kell meg-ismérni, az alattomban
való bodult Lovat:*

Az melly Lonak illy fogyatkozása vagy on, tehát csak mindenkor az való alá tartya fejét, rútul forognak az szemei, és első lábokat keresztül tartják mindenkor, azért az Füle meget való eret mesd meg néki, az után hátul az farka alat egy iznig mesd keresztet rajta. Ismét az után végy egy kék szőr tiznát, és vond az orra portzogoján által, és szakad ketté az eret az nyelve közepert, hadd menyen jól ki az vérébe, soha többé efféle bodulása nem lészzen. *Probatum est.*

*Az melly Lónak bolondos bodulása
vagy on.*

Vigázz reá, mikor az Ló igen has verő, és az után 2. ora múlva kezd nyeríteni, akkor borsásd a' Lovat egy nagy Istállóban hogy egy oráig hadd futkározzon ott, és midőn már a' futkározásban erőssen meg-hevült, annyira hogy már nem is nyerithet, arra vágás edgy közönfeges eret, és osztán végy edgy meg-mellyesztett hollor, mesd el az fejét, és a' béli is mind az szivéig és májáig vedd ki, és az után egy fazékban tedd egy sűtő kementzében égésd porrá, ez után osztán:

Végy 3. lot Fa olajt,

78
2. garas árru Mézet,

2. itze Borr,

Akkor régy a' porbol ez ital közzé egy ka-
lánnal, és tölts a' Lo torkában három reggel
edgymás után, mész fel az szőme közőrt az
bört, és régy belé egy fő hagymát, és vard. bé
ismét, és ha az Ló őt oraig el. álhattya, nem
kell félteni többször olyan nyavalyátul. *Pro-
batum est.*

*Miképpen kell meg-ismérni az Lovon az
magvas bodétást.*

Az melly Ló az Nap ellenében fút és min-
denkor bötlök, végre annyira erőlteti magát,
hogy ugyan le. is esik, azért mikor le. esik, té
azonnal rakard. bé az fejét, és dőly minde-
nektől reája, és az jobb oldalán való hailásbéli,
és világi ereket szakazd ketté, és nem fogja
többé bántani ez betegség. *Probatum est.*

• *Az melly Lo bolyokás.*

Az illy Lonak az homlokán lévő boduló
ereket vágasd. meg Hold fottán, három tső-
törtökön, és az vérit jól ki haad mentni, az u-
tán az üstöke alatt való kis hodoskár egy Er-
vágó vassal szakazd. fel, és ott az sebbe hints
tört piskoltot, ezt miyeld tiz egész nap, és

meg-

meg-gyogyul magátol. Ez után fogj egy tisz-
ra fekete matskát, és annak vágd-el akar az
lábát akar az farkát, és az vérét vedd egy itze
bor etzet közzé, és habard őszve jól, és oszd
azt három részre osztán, kit tölts a' torokában
három reggel egymás után, minck előtte
meg-itatod, és az fejét felfelé kötven, három
óraig hadd álljon csak vesztég.

*Igen jó orvosság, az melly Lónak nyaka ki-
szegik, és fejét rútol félre vagy bor-
gafon tartja.*

Dőjts az Lovát arra az oldalára az mellyre
az nyakát horgafon tartja, és minden erőd-
ből térdeiddel az föld felé taszitsad a' nyakát,
de az fejét fel-vonnyad, ekképpen meg iga-
zodik ismét az nyaka, ez után osztán tsinály
illyen kötést neki:

Végy i. font fekete nadály gyökeret,
fél font nagy mályva gyökeret,
Vörös bolust,

Terpentinát, fertály fertály fontot.

Ezeket főzd jól meg Sörben, és melegen
kősd az nyaka körül, az után meg egyenesül
osztán az nyaka, valamint az előtt volt. *Pro-
batum est.*

49
Az melly Lónak az nyaka annyira meg-dagad

hogy majd meg sem mozdíhattya.

Végy feles új Nyir-fa levelét és űrmöt, és főzd erőssen meg igen jó lugban, és mofad az Ló nyakát véle három vagy négy nap egymás után, jó melegen az mint el-tűrheti napjában háromszor vagy négyszer, ez után az nyaka meg-korpázik, és a daganat meg-esik, akkor végy irós vaját, és kend-meg véle kétszer háromszor jó melegen. *Probatum:*

Fáradtság ellen ez mind embernek és mind

Lónak igen jó.

Ha megszűre útra akarsz indulni, végy fetske fű gyökerét és Cárpadocia gyökerét egyarányun, metéld apróra, tedd egy öreg űvegben, és tölts reá jó három itze éget bort, de az űveget tsináld jól bé, hogy az ereje ki ne mennyen, és egy nap és egy étszaka hadd ázzék jól meg benne, az után az éget bort tölts ki egy űvegben de jól bé. tsinállyad, és ha valaholott jártodban étszakára meg-szállasz, tölts ki egy tálatskában egy keveset, és dörögöllyed az Ló lábát térdétől fogva az körméiglen, és ki-vonsza minden fáradtságát, ezt miveld minden este, s' járhatz rajta valamig akarsz, de az patkolásra is jól visely gondot, az embernek is szintén ugy használ.

Ha valamelly Ló ruhát vagy tollat

meg észik:

Végy Sár fűvet, haj fűvet, terjék fűvet, és
az abrak közibe tedd.

Az melly Ló fuladozó vagy nehéz léleg-
zetű:

Ez betegség jó hogy a Ló rövid lélegzetű,
az tudónek fogyatkozásából, mert az tudó
nyaladékkal avagy rothadással és sár vízzel
meg-rekedvén, tsinál nehéz lélegzetet, ez a
nyavalya az embereknél-is egy.

Azt itélem azért hogy az Lónak-is az or-
vosás mint az embernek használ. Azért ez
beregleghez nintsen jobb, hogy az lélegzetű
meg-jöjön, de módgyával kell véle bánni,
hogy a Lovat igen meg ne bádgyazd, vágasd-
meg azért az farkantyueret, és az vérbe bo-
tsásf jól ki, ha az vér fekete, szűk teg hogy so-
kat botsásf, de ha vörös nem szűk teg. Ez u-
tán adgy meleg vizer jól innya, hogy mind az
gyomra és béli ki tisztullyon. Item, végy
hangya bolyt mindeneftül, és tölts azt edgy
új Sákban, az után egy katlanban vízbe főzd
meg jól, és az hajól el-fő, ismét tölts teli és
főzd ismét három óráig, az után az Sákot ki-
vévén az katlan felibe egy dorongra akazd-
fel, hadd tsöpögjön ki belőle az víz, és hogy
az víz

52
az víz meg-hűl, először mindenkor ebből
az vizből igyék, ugy az után másikkol.

Más azonrol.

Végy Körtvély fa mohát,
Boldog aszszony méntáját, és
Sályát, egy aránt.

Ezeket jól meg-száraztván törd-meg, és
az abrak között sós vízzel meg nedvesítvén,
adgyad az Lónak reggel és estve, és jó léleg-
zetűvé téfzi.

Más ugyan azonrol.

Végy fenyő magos bokrot gyökereitől,
eb szőlő fűlevelét és gyümölcset, az fenyő
gyökertől először az sárt jól le-mosd, és egy
tisza helyen égés hamvat belőle, az után
szítald-meg egy sűrű szirával, kit régy el, és
hogy ha az szűkseg kívánnyá, hogy nehéz lé-
legzerű lovad vagyon, akkor elő vévén reg-
gel és estve meg-vizezet abrakkal edgyűt ad-
gyad az Lónak míg benne tart, ez az Lovat
tisza lélegzerűvé téfzi.

Item, végy egy szűl dísznót, kit égés por-
rá, és adgyad edgynehány napok alatt abrak-
ban néki, ez-is igen hasznos.

Horut ellen.

A' horut ha látzik-is regtül fogva rajta len-

ni, mint ha csak valami betegsége volna, de az okát jól eszedbe vedyed, mert néha az Lő hirtelen italtól horut, néha poros szénától, vagy ha porba jár, ez illy horut két vagy három napig ha tart meg elműlik, ehez nem kívántatik orvosság, de ha el-haralmaznék rajta az hurut, és nem akarna meg-szűnni, tehát tudgyad hogy az Lőnak tüdője és mája meg-veszett, és szívverő, ha sokáig hallad, ez illy Lovakat nehezen gyógyíthatni meg, hogy penig az hurut mindenkoron miből származzék, annak most békét hagyok.

De csak erre vigyázok, hogy ha száraz, nedves, vagy sár-vizes, ha száraz, tehát hevítő okokból származot, ez illy horut ellen kívántatik nedves és hivelítő remédiomok; de hideg és nedves okokból, tehát kívántarnak melegítő és szárasztó orvosságok. Az száraz hurut ellen végy immár Kender magot, és főzd meg teiben, az után egy mosárban törd jól meg, és farsard meg egy ruha által, és az Lő torkában melegen tölts egy néhány reggel egymás után.

Igen jó por az nyers hurut ellen.

Végy Foeniculum magot,
Vörös hagymát,
Mustár magot,
Kender magot;

Sót

Sót, edgy edgy fertály fontot.

Ezeket szépen meg-törvén elegyits őszve,
és add az Lonak abrakkal meg-enni, avagy
végy tūdō fűvet melly tōly-fán nō, és tōrd-
meg, add háromszor abrakban néki, és igen
használ.

*Kemény, szive és hasa-verő avagy szü-
gye verő Lorol.*

Ez az negy betegség mind egy, tsak hogy
nevekkel különböznek, de keményeb hogy
sem mint midőn valamelly Lorōvid léleg-
zetō, mert az fuladás, kōhōgés vagy horutás,
néha még-is az orra lyukai által lélegzetet
hagy venni, ez fel-emeli az szūgyet és vér
minden erekben, mellyet némellyek pulsi-
vának hinak.

Azt itélem azért, hogy az nehéz lélegzést
avagy fūladozást még curálhatni, ha idején-
hosszá látnak, mert az inkább az tūdōból és
mellyből származik, ez az fejében szintén
ugy vagyon mint az májában, edgy szóval ez
nyavalya minden testében vagyon, ideig-
gyan ez illyen Lovat éleszgerhetni, de nem
gyogyithatni, nintsen azért job mint idején-
embernek ez illyenen elébadni, mert nem
illik fokot ez illy lora fokot költeni.

Noha elég orvosságot találtam ez beteg-

legoivo

G 3

feg-

feghez, mellyekkel idején korán élhetz, így
következik azért; Végy egy marok perje fű-
vet és sőt, és törd jól meg, tedd meleg vízben,
az után fatsard ki, és az Lonak adgyad innya,
az fűvet pedig dugjad az orra lyukában.

Torok gyéket fel szakasztani.

Ha az torok gyék ki-fogadni nem akarna,
végy bort és iros vajat és edgyütt forrald meg
és kösd bé egy ruhával melegen a Lo nyakát
véle, ez után végy bab szalmát, fenyő ma-
got, ezeket főzd jól meg vízben, és párold az
lovat véle, hogy az párah az orra lyukában
bé-mennyen, ezt miveld három nap egymás
után, ez után végy edgy meg-hasított hasáb
fatskát, és azt ruhával meg-tekervén kend-
meg fellyül nyukmony székivél, és told az or-
ra lyukában mentül mélyebben lehet, ez u-
tán ki fog jőni az genyetseg, egyék osztán az
Lo fűvet reá el-mulattya.

Taknyos fő fájo avagy beteges Loról.

Ez már más betegség nem olly mint a to-
rok gyék, de nem sokat különböz, mert va-
lamelley Lonak illyen betegsege vagyon, ha-
sonloképpen hánnya az genyetseges taknyot
az orra lyukain ki, tsak hogy az torka nem

kele-

kelevényes, mert ennek rutsága megyen ki
a' fejében lévő velőből, és ha sokáig tart meg
varasodik utánna, mert ennek eredeti van az
gonosz mérges nedvességből, melly nem
csak az fejét, de az egész testét is el-járja, ez
betegséget néha négy hét alatt meg-gyogyit-
hatni, néha kilentz hét alatt, néha egy fertály
alatt, de ha továbbra maradna, tehát a'nak tū-
deje mája el-rothad, és meg-hal. Ez az be-
tegség edgy szóval igen veszedelmes, és gyó-
gyulhatatlan, mint az következőreceptrak-
bol eszedben vehedd. Ha valamely Lonak
fejében kél azért, végy atratzélt, kit széles le-
velű fűnek hinak, es mosd-meg szépen, az u-
tán szárasd-meg, azt porrá törvén elegyits-
meg sóval, az után az Lonak add-meg abrak-
ban enni, az után fűstöld-meg tömjénnel és
használ.

*Az melly Lónak heves szemei vadnak, és igen
folynak, ugy annyira hogy szemekket is
alig látnak:*

Ha Lovadnak kővér feje vagon és néha,
hosszszú serénye, tehát adgy a'nak az első fer-
tálykor, Fekete gyopárt, Fetzke fűvet, és őreg
bojtorján gyökeret, azokat meg-törvén, add
meg abrakban enni, és meg-gyogyul az sze-
me hamar.

*Meg-probáltatott orvosság, az sebes lovat
9. napok alatt meg gyógyítani:*

Borotvánd. el az seb körül az szőrt, és végy egy fejer ruhát, és menny nap támadt előt az folyo vizre az Lovat, és az ruhával az sebe körülékét mosd-meg szépen, az után ez ruhát vegyed, és egy igen termő fát meg hasítván tedd az hasadékjában, és használ.

Az Lonak nyelvén lévő minden-féle fogyatkozásból, akar meg-harapta legyen akar zabó-lával meg-fertet, &c. tsinály ilyen irat azért.

Végy 2. garas arru Rosa mézet,
ferrály font mézet,
1. lot égetet timfot,
2. lot Fejer gálitz követ,
2. lot oltatlan meszet.
fél lot Tört borsot.

Ezeket tsináld irnak és keñyed a' Lo nyelvét véle, és tarts kötő fékben mig meg-gyogyul, de ha az nyelve keresztül igen meg-ferregettetet volna, azt így orvosold, hogy az nyelve hegyit az sebig mosd el, nem árt néki ha nints egész nyelve-is.

Az melly Lónak füle evesül.

Az melly Lonak kelevényes az füle, és
meg-

meg evesedik, melly eredend az rosz vérből,
vágásf eret rajta, az után végy méz lugot és
vizet, edgy kevés dió olajjal elegyits őszve,
azzal kend az fülét kétszer napjában, és fog
használni.

Az Fülben való nyű ellen.

Tapogasd-meg a' Ló Fülét, és a' holot lágy
misd-fel keresztül egy beretvával, tégy Gri-
spánt belé, és az után gyógyits-meg e' köny-
ben néhány említet gyógyító irral.

Fül daganattjáról.

Végy vörös száru fekete űrmőt,
Napra forgó fűvet,
Apro bortorjant,
Eb szőlőt,
Farkas almát,
Tormentillát, egy egy marokkal.

Ezeket főzd-meg borban és sörben, és
kősd az Ló fejére melegen mint el-tűrheti.

*Az melly Ló Istállóban vagy mezőben hirtel-
len le esik:*

Lásd meg a' nyelvét ha igen száraz, és mint
ha hideg lenné, végy edgy hegyes kést, és az
nyelve allyát szúrd-meg véle, hogy jól men-
nyen az vére, de ha az nyelvén rajték ál, an-
nak gyomrában giliszta vagyon, akkor végy

hamvat és főzd jól meg, és azzal kend melegen minden nap háromszor az Lovat.

Egy igen jó ő Dialthea Izzat készíteni.

Végy 2. font Őreg mályva gyökerét, ha az nem kaphatod, végy Diszno kék gyökerét,

Fœnum græcumot,

Len magot, egy egy fontot törtet.

Tölts ezekre hév vizet had állyon vagy 2. nap rajta, farsard-ki az után az mérgét, megint tölts meg egy itze bort reája, ez után osztán így tselekedgyél:

Végy 12. font Pünköszi Irós vaját,

Gyantát,

Terpentinát,

Viaszszat,

Fa olajt,

Len mag olajt, egy egy fontot,

Ezeket tód őszve egy katlanban, és addig főzd míg az nedvesseg ki fő belőle, ha akarod hogy ez az Dialthea sárga legyen, tégy 1. font tört Curcumát belé, és egy kitsiny Sáfránt, és fel-forralván szűrd egy ruhán által, ez léssen az igazán való Dialthea,

*Gyuladás ellen való igen jó Popiomos
készíteni.*

Végy Őreg Nyár-fa bimboját, és tórd jól
meg,

meg, az után gyúrd öszve dísznő hájjal, és
tedd egy pintzében addig miglen ezek az fű-
vek meg érnek:

Végy széles levelű Atratzélt,
Eb szőlőt,
Papátsot virágostol,
Kaprot,
Zöld Tabák levelét,
Apro Fül füvet,
Kereszte's füvet,
Zöld olajfa levelét.

Ezeket vagdald meg osztán egy mosárba
törd meg, és fatsard ki az levét, a' bimbokat
penig sirtal ted egy üstben, és az fűvek levét-
is tölts reá, osztán főzzed mind addig mig az
nedvesseg mind ki fő, ez után szűrd meg egy
ruha által, de az főzés közben egy itze bort-
is kell közibe tölteni, ez lesz az minden-fele
gyujadás és daganat ellen való Popiom.

Fegyvernekcs Ir.

Végy 8. lot Medve sirt.

8. lot Borz sirt,

4. lot tört holt tetemet,

4 lot fő kaponyán női moht, de ha
ollyat nem találnál, tehát fel-akasztot vagy
kerékben tört emberek teteméről végy, ez

min-

mindeneknél leg jobb bár el. hidgyed. Ismét:

Végy Tömjént,

Myrrhát,

Vét követ,

Vörös Sandalomat, négy négy lotot

Ezeket edgy Serpenyőben olvazd őszve,
hogy Ir legyen belőlők.

Ha azért valaha olly sebes Lovad találkozik, melly fegyver vagy kés miá sebesitteret meg, tehát ha azt az fegyvert vagy kést kaphatod jó mellyel meg-sebesitteret, de ha azt nem kaphatod, tehát végy egy kis fátskát, és mérd-meg az seb mélységét véle, és ez Ir-al osztán a mennyi mély annyira kend meg, az után kösd-bé szép tiszta ruhátskával, tedd olly helyre osztán az hol sem hideg sem meleg, az sebet pedig nem kell kötni, hanem csak fejer ruhát vévén tiszta vizzel edgyütt az sebet szépen ki-tisztitsad, és nem szükseg azért hogy többé hozzá lás, meg gyógyul.

Ha valamelly Lónak farkában vagy serényjében tervek vadnak, miképpen kell ki-vaszteni:

Végy Belénd fűvet,

Fejer űrmőt,

Tyuk ganéjt, mindenikből fele st.

Ezek.

Ezekre vizet töltvén főzd jól meg, és tsi-
nály lugot belőle, azzal mossad ofztán az Lo
farkát vagy serényét, és ki vesznek az tervek.

Etel kívánó Por.

Végy Boldog aszfzony mentáját,
Gentiánát,
Sárga viola gyökerét, fél fél fontot.
Foenum graecumot,
Babért,
Fekete nádaly füvet,
Szürke bűdös követ,
Fenyő magot,
Szárastot magas Tsilán gyökerét,
Sót, egy egy fontot,
fél font Elephánt. csontját.

Ezeket szépen meg-törvén timpóráld ösz-
ve, ha valamelly ló azért nem észik és tsak el-
vész nem is nő, tehát minden reggel egy ka-
lánnal meg-melegitet Sót etzetet tölts a' Lo
torkában. Az után vegy 1. fontot ez porból,
és ebből ofztán minden reggel és este meg-
nedvesitet abrak között adgy egy kalánnal a'
Lónak,

Takonyrol való orvosság.

Végy Fenyő magot,
Angelikát,

Gen.

Gentiánát, fertály fertály fontot.
fél font tört Fejér hűnyort.

Ezeket egy új fazékban tévén 4 pint Sör-
ben főzd jól meg, és abból minden reggel
melegen 4 kalánnal torkában tölts, Ismét:

Végy Fékete nadály füvet,
Bolust, fél fél fontot törve.

Ezeket őszve timporálván az Lónak min-
denkor meg vizezet abrak között edgy edgy
kalánnal adgy, valamig benne tart.

*Meg más azonrol, ha az elébbi orvosság
ugyan nem használna.*

Végy Babér olajt,
Eleven kén esőt,
Fa olajt,
Kutya sirt, egy egy garas árrát.

Ezeket tsináld otzve, és mindē reggel mig
ebben tart az Lorra lyukában egy egy Ka-
lánnal melegen tölts, de az kén esőt elsőben
az Babér olajban meg öld.

Az melly Lóbelöl rothad.

Végy egy Sül. disznót, tedd egy új fazékba,
kit tsinály bé erőssen, és tedd a tűzben éged
porrá, annak utánna végy:

fél font tūdō füvet,
fertály font Angelikát;

Farkas májat,
Egér fül füvet,

örvény gyökeret, egy egy lot: törvé.

Ezeket egy kőből Borban avagy Sörben
főzd jól meg, és három hétig minden nap 4.
Kalánnal reggel tölts az torkában, és két o-
ráig tsak úgy állyon, és három tsötörtökön-
egymás után meg kell az tüdőret vágatni.
Annak utánna az éteikiváno porban két hé-
tig az mint tudod, adogass néki, mint ide fel-
lyeb meg-találod.

*Igen jó orvosság, az melly Lomeg-rokkan, sér-
vődik avagy meg-szakad, annyira hogy
az béliki jó:*

Ez illy Lonak viszontag az béliit nyomo-
gald helyére, ez után osztán végy:

Apro bojtortjánt,

Celidoniár,

Egér fül füvet,

Fekete nadály füvet,

Fekete ürömöt,

Vörös mályvát,

Retek levelet,

Pap sájtját, egy egy marokkal.

Mind ezeket redd egy fazékban, és Sörbe
főzd meg, és azzal az sérvést jó melegen pá-
rolljad, az után az füvetket egy vászon szars-

ko.

koban tévén kösd reá, és két oráig rajta hadd
légyen, ez után készíts néki ilyen italt:

Végy Farkas almát,

Tormentillát,

Tsába füvet,

Fekete nadály füvet,

Sárkány vért, két két lotot törret.

Ezeket főzd-meg jól 3. itze Sörben, és az
Lonak minden reggel 4. kalánnal tölts a tor-
kában, és ismét ez elő számlált sörben fő
füvékkel pároid és kössed az sörvést, az után
tsinály ilyen itat néki:

Végy 6. lot Mézet,

Fejér Lud sirját,

Fejér liliom olaját,

Tsont velőt,

Sárkány vért,

Popiomot,

Dialtheát, négy négy lotot.

Ezekből szépen tsinály itat, és az sörvést
minden estve kennyed mig meg-gyógyul.

*Igen jó orvosság, az melly Lo lába ketté
török*

Végy öreg mályva gyökeret,

Fekete nadály füvet, egy egy fontot.

i. jó kalán oltatlan meszet.

fertály

fertály font tört Mastixot.

Ezeket borban főzd jól meg mint a' kálfát,
és mihélyt az tűztől ki-vészted, törj hat tyuk-
monyat belé, kikkel habard őszve, és mele-
gen kősdreá. Ez után végy egy gömbölyég
szabásu sing vásat, ki izekkel vagy forgókkal
van tsínálva, ebbe foglallyad és kőfőd min-
den harmad nap. De ez következő porban-
is szüntelen adgy néki az abrakban :

Végy öreg Mályvá gyökereit.

Tsába fű gyökereit,

Fekete nadály fű gyökereit, tizen-két
két lotot, &c.

Az melly Lovon Sárgaság vagon.

Ekképpen ismerhedd meg rajra; mert az
szeme fejeére sárga, és annyira beteges hogy
nem-is ehetik, azért ez ellen ély ez szerzsá-
mokkal :

Végy fél lot Sáfránt,

2 garas árru Rhabarbarumot,

6. pénz árru Angelikát,

Porrá tört pápa fűvet,

Tört Gentiánát, egy egy garas árrát.

Ezeket egy itze bor érzetbe melegits meg,
és négy reggel egymás után tölts az torkába,
és hádd két óráig tsak úgy állani, az után az
tűdő eret vagasd-meg rajra.

H

Igen

igen jóorvosság, az melly Ló meg dagadozott, és
az nedvesség az úrdó és májbol az o'dala usonyjai
közé szivárkozván az bőr alatt ma-
rad vagy az szűgyében:

Elől az szűgyét egy újnig lyukazd-bé, és
tarts egy árat mindenkor benne, hogy az da-
ganat és viz ki szivárkozhassék, az után főzz
rimfós vizet, és fetskendeszterd az sebben,
hogy véle ki tisztullyon, ez után osztán ké-
szíts illyen italt néki:

Végy Farkas almát,

Tabák levelét,

Tormentilla gyökeret,

Fekete nadály füvet gyökereftől,

Sebgyogyító füvet, egy egy marok:

Ezeket főzd meg harmad fél tize Sörben,
mellynek edgy megszelye had főjön el, az u-
tán edgy ruha által szűrd meg, és három reg-
gelegymás után tölts az torkában a füveket
ismég forrald fel Sörben, és párold az daga-
natot vélek, ez után készíts illyen irat néki:

Végy Szekfű olajt,

Tabák olajt, két két lotot.

fertály font popiomot,

4. lot Terpentinnát,

fél lot Grispánt,

fertály font Mézet.

Ezeket az matériákat olvasd őszve edg
medentzében az szénnél hogy Ir legyen be-
lölök, de az sebet eőltör szépen ki-tisztí-
tsad szőliszfel, és ugyan azō szőlít kend-meg
ez irral és redd az sebbe az mennyire lehet, és
ezt miveld mind addig mig az seb meg-gyo-
gyul.

*Az melly Lo annyira meg-hevül, hogy az
hája benne el-olvad.*

Ezt meg ismerhedd arról, mert mind elől
és mind hátul belőle az sír ki-út mint az vaj,
mellyről az Lo betégeskedik, annyira hogy
majd nem-is járhat, és végre el is dől, azért
idején korán illyen orvossággal vedd eleit:

Végy két lot tört Angelikát,

4. lot Eb sirt,

fertály font Fa olajt.

Ezeket hidegen i. itze Eb szőlő és Vero-
nica vizében timporáld őszve, és ezt három-
reggel egymás után az torkában tölts, ez ital
után osztán ez eszközzel ély:

Végy fél font levendulát,

1. garas árru Fa olajt,

1. lot tört Spikinárdot.

Ezeket egy ruhában tévén űsd az Lonk
hátullyában az mig lehet.

De elsőben ki kell szépen tisztítani, az ru-

hátska-is tsak vékony légyen, és bé se kössed,
ez után osztán illy orvosággal ély:

Végy Véronica vizét,

Eb szőlő vizét,

Eperj vizet, egy egy meszszelyt.

Töltsd őszve czekeket, és az Lonak három
reggel edgymás után add-bé, ez után vágasd-
meg az tūdő vagy Sarkantyú, avagy penig
rokkano eret. *Probatum est.*

*Igen jó gyógyító ital, az melly Lo meg-szerűl
avagy rokkan.*

Végy Citvort,

Szeretsen dio virágát,

Rák őrvényt,

Varju fzetet,

Gummit, egy egy lotot.

Ezeket négyszer edgymás után reggel és
estve bor etzettel az Lo torkában tölts, erre
3. vagy 4. ora alatt semmit ne adgy néki.

*Igen jó recepta, az melly Lonak torok gyékje
vagon, és miről kell meg ismérni:*

Ezen ismérhedd meg, az nyelve fekete, és
az bőre le-mégyen.

Végy Timfor,

Mézet, hat hat pénz árrát,

Edes fát,

Czukoro

Czukorcandiát, egy egy garas árrát.

1. marok Arpát.

Ezeket meg-törvén egy itze Sör etzetben főzd meg, és hogy meg-hűl az Lonak napjában háromszor vagy négyszer a' torkát mosd ki véle, még fetskendővel sem árt belé löni, az után vágasd-meg az nyelvén mind fellyül mind alol való ereket, és bortsáttafs fok vért ki belőle, továbbá:

Végy 2. pénz árru Timfot,

2. garas árru Mézet,

Grispánt,

Mastixot,

Birnsteint, hat hat pénz árrát törtet.

Ezekből tsinály irat, és az Lonak napjába kétszer mind torkát és egész száját kennyed, és az Lo fejét egy oráig fel kössed, nem árt ha egy kis ruhát ez irral meg-kenvén az zabolára tekeresz, melly irtol mind szája és nyelve meg lágyul, és mikor itatni akarod, elsőben egy kevelsé az vizet meg-melegits, ez- is igen fogja gyógyítani.

Az melly Lovon bőr-szorétás vagyon, mint kellyen meg-ismertni:

Az egész teste fel-poffad és az bőre olyan lészen mint egy dob. Végy azért egy borotvát és mets egy újni lyukat az Szűgyébe, tégy

esztán abba az sebbe egy babni hunyor győ-
keret, harmad napig hadd légyen benne, az
után a' fejét kösd fel hogy magát ne nyalhaf-
sa, két vagy három oráig úgy lévén, meg gyo-
gyul ismét szépen.

De ha az Lo felettéb fel-fuodott volna,
az daganatot ez orvossággal kennyed:

Végy 1. garas árru Rosa vizet,

Mézet,

Görög fejért,

Fa olajt, fertály fertály fontot.

Ezeket irnak tsinállyad, és az daganatot
napjában véle tsak hidegen kennyed.

*Egy jó orvosság, az melly Lonak hirtelen egész te-
ste mint edgy tyukmonni vagy ökölni kelevé-
nyekkel rakva leszén, úgy hogy ú-
ját sem reheti le.*

Végy Velentzei terjéket,

tört Babért,

tört Rák Örvént, egy egy lotot.

Ezeket edgy meszfely borral tölts az Lo
torkában, az ital után két ora múlva vágasd-
meg az tüdő eret, és botsás jó ki az vérben,
ez után ismét:

Végy 1. itze bor seprőt,

fertály font tört fő kaponyát,

2. kalán Sót.

Eze-

Ezeket őszve habarván, az egész Lovat
ezzel kennyed, és a' kelevények el-vesznek.

*Igen jó recepta, az melly Lovak az füle között fu-
vo féregre vagyon, miképpen jutot hozzá, és
miről ismérhetni meg:*

Midőn látod az Lo az fejét igen dörgöli,
az füle közti pedig fel dagatt, és tsomok vagy
kelevények azon lésznek, mint edgy tyuk-
mony, ha magátol ki nem fokad tehát egy ér
vágó vassal mész fel, melyből ki-mégyen sár-
ga rátság, és utollyára eleven féreggélészen.

Mint kellyen azért az férget meg-ölni, és
az lovat meg-gyogyítani.

Mikor a' kelevényt meg-mettzed, végy tört
Pisklotot, és rődd az sebbe, és hadd ott mind
addig mig az féreg halált éltik magának, és
ha látod hogy már meg-holt, tsinály illy szá-
raztó port, kivei az sebet gyógyítsad:

- Végy 4. lot fő.kaponyát,
- fertály font Fekete nadály füvet,
- 6. lot Ezüstgleter.

De ha az nyavalya régi, és nem akarna
meg-gyogyulni, tehát tsináltas edgy hegyes
vasat, és azzal a' kelevényt által s' meg által kel
sűtni, kibe tölts terpentina olajt, az után ez
fellyül mondot porokkal egy felől az lyukat
gyógyíts-bé, de szőszre hintvén belé dugjad,

és inkább gyógyul, más felől pedig oltatlan-
mészszel nyitva tartsad mind addig míg edgy
felől bé gyógyul, ugy osztán ezt is bé-gyo-
gyítsad, ilyen módon ez illy Lovat szépen
meg gyógyíthatni csak ember akarja. *Prob:*

*Egy igen jó orvosság, a' melly Lovat meg-bájoznak,
miképpen ismerhetni meg, és mi módon or-
vossággal kell gyógyítani.*

Az illy Ló kit meg-büvölnek csak vesztég
áll, és az fejét csak az váluba tartya, izzad un-
talan, az lábain nem járhat, ez három jegyei
vannak az illy lónak, ez ellen így élly:

Végy Peije füvet,

Fekete Coriandromot,

Öt leveleű füvet, egy egy lotot törtet.

1. lot éget és tört Ember tsontyár,

1. lot viz hozta fát, mellyet a' partra
ki-vét, nap fel-költe előt kell belőle hozni,
és azt késsel aprora vakarni.

Ezeket szép aprora törvén timporáld ősz-
ve, és egy itze borban háromszor töltsa' Ló
torkában, akar mikor légyen csak ez italt ad-
gyad nékje, de ez után ismét ember tetemet
végy, és azt job felől az Ló serénye alá akasz-
szad, és meg-szabadul ez nyavalyátul.

Az Gutta útót Lovat mint kell gyógyítani.

Végy éget Szarvas Izarvat,

Ange-

61
Angelikát, egy egy lotot.
fél lot Rhabarbaromot, mind törve.
2. lot Tönköly vizet,
Tsilán vizet,

Töly fa levél vizét, negyed rész itzét.

Ezeket habard öszve és az Lónak három-
szor add bé, és ha ez ital után meg nem jöved,
tehát másodszor-is hasonlóképpen tseleked-
gyél, egyébbel nem kell orvoslani.

*Jegyezd-meg, ha valamelly jó járó és jó nyerges
Lovat az fűre ki akarsz vinni, miképpen
kell tartani?*

Először ezt tselekedd, hogy az Lo talpát,
majd elevenig faragtasd ki, és tsak vékony
parkokat üttes reá, hogy rajta jól futhasson,
és hogy kőrmeit igen ki ne nyomja, hanem
az kőrme inkább jól nőhessen míg az fűvön
jár, és jó kőrmei legyenek.

Mikor azért az lovat meg-patkoltatod, a-
zonnal vágasd-meg rajta az nyak hajlásbéli e-
ret, ahoz osztán tsinály ilyen kőrést:

Végy fertály font Terpentin it,

1. font Bolust,

3. pénz áru buza lisztet,

1. megszely Bor seprőt,

1. megszely éget bort,

6. Tyukmonyat mindenestől.

Ezeket edgy fazékban főzd jól meg, és annak az Lonak az hajlástól fogva mind az kör-méig kend és dörgöld jól meg ez irral melegen az mint el-tűrheti, ez kenéffel az fűre botsáffad osztán, és le ne mosd. Mikor immár az Ló két hérig az fűbe járt legyen, vágáld meg rajta a tūdőeret mind két felől, hogy a meg-égett vér, melly még az loban maradt, ki mennyen. Ez az ló az után osztán tisztábvért és gyors lábakat talál magának, és jó egészségű és máju is lesz. Az ki pedig akarod hogy jó lovad legyen, tehát ezt tselekedd Husvét után két hét mulva Szent Iván napig, mert az után nem hasznos.

Továbbá ismét, ha jó nyerges Lovadat nem akard az fűre botráni, hanem csak otthon Istállóban tartani:

Hasonlo-képpen ély mind patkolással és mind kenéffel, az mint az fellyül való receptában mondam, tsak hogy minden nap az Istállóban ilyen fűveket adgy neki:

Végy Három levelű fűvet,
Földi borostyánt,
Apró portsint,
Gyermekdid Sást,
Idején érő árpát.

Ez fűveket őszve elegyítsed, és minden
nap

62.
nap újat hozasz, és adgy néki annyit az me-
nyit meg ehetik, de zabot ne adgy, ezt pedig
két holnapig miveld, és a' Lovat minden nap
estve felé az vízbe jártassad. Ez is igen jó és
probált dolog, ha tehén garéjjal kenik az Lö-
lábat, és az füre nem borsattyák-is.

*Ha valamelly Lönek homlokát hodófsá-
akarod tenni:*

Az Lö homlokán való szőrt beretváld-el
az meddig akarod, és midőn az vér utánna ki-
jő, végy 3. pénz árru Galitz követ tőrd porrá,
és az honnat az szőrt el borotválad, tehát
ott az Gálitz kő porával dörgöld-meg, ismét:

Végy Fejér tsont velőrt,

Medve hájat, két két lotot.

Ezekkel is dörgöld jól meg, ha ezt mive-
led vagy 12. napig egymás után, az mint aka-
rod olly hodófsá teheted Lovadat.

*Mint kell az Lovat Gesztenye színű sző-
rűvé tenni:*

Végy Ezüst gléret,

Galitz követ mentül jobbat,

Oltatlan meszet, két két lotot.

Ezeket szépen tőrd-meg, és borotzettel
sűrűn mint edgy kása tsináld össze, ahoz is-
mét végy 4. garas árru választó vizet, és azt is
habard

Ha bard közébe. Ha te ez irral osztán három-
szor vagy négyszer kened Lovadat akar mely
helyt, valóságossan gesztenye színű szőrűvé
lészen, de ha azt akarod hogy tiszta fekete lé-
gyen, tehát nyoltzszor kellenek edgy helybe
meg-kenni véle, és tiszta fekete léssen, vala-
mint kívánod.

*Ha Lovadnak edgyik lábát akarod meg-feke-
titeni, vagy másutt egyébütt rajta
fekete jegyet tenni:*

Végy 3. marok öreg dió zöld kopását,
2. lot Mastixot,
Gallest,
Gummit,
Galitz követ,
Ezüstgléter,
tört Ténta port, négy négy lotot.

Ezeket jó erős bor etzerben főzd mint az
irat meg, elsőben pár luggal mossad az helyt,
az után ezzel kenyed és meg feketül szépen,
de ha reá kötöd annál jobb,

*Ha hamarsággal akarod Lovadat meg-jegyezni,
avagy edgyik lábát meg-festeni:*

Végy 2. lot Választo vizet,
6. garas árru tiszta ezüstöt.

Az ezüstöt tedd az választo vízben, hadd
egy érszaka meg-emésztdni, és azzal kened
lábát

lábát vagy egyebét, és 1. éjel meg. feketedik.

Ha akarod hogy Lovadnak hosszú serénye és farka nőjön.

Először nézd meg ha az Lo farkában nincsené rövid szőr, mert az illyen rosz, azért ki kell szakasztani, és az farka végén szakals febet néki, hogy az el. égett vér ki. jöjön belőle, az után végy mezei kerek öreg répát, és vörös mály vagy ökeret, és főzd meg Sör ezetben, az után ezzel kennyed vagy mossad és fűsüllyed serényét és farkát mind az bűrig, ismét ez után végy tsont velőt, és kend meg vele erőssen mind serényét és farkát, ezt pedig minden hétben egyszer miveld.

Miképpen kell Török modon az Lovat vörösen festeni:

Végy Timfót és főzd meg vízben az után serényét vagy farkát a' mig akarod festeni azal mossad, ez után:

Végy 2. löt vörös bőrsönt,

4. lot Gummit,

6. lot Gallest,

1. marok zöld dio kopásár.

Ezeket főzzed 4. pint vízben vagy két óráig, ha igen el. főne tölts edgy kevés vizet ismét hozzá, ismét főzd két óráig, ugy hogy csak két pint maradgyon. Ez után végy 3.

font

font török festéket, és a'berfenyes vizet tölt
reá egy katlanban tévén, és azt gyurd őszve
résztának, és azzal fessed jól bé-dörgölvén,
és az után serényét és farkát ruhákkal jól bé-
kősséd, de ha félig akarod festeni:

Végy 1. font Timsót,

6. font Bersent,

12. font Gallest,

6. font Gummit,

2. márok dio kopátsát zöldet.

Midőn az festéket őszve elegyited, tégy 4.
ökör epéjét hozzá, és az lovat dio olajjal fű-
süllyed.

Német módon vörössen festeni.

Végy 1. font Timsót, és főzd meg vízben,
és az Ló serényét és farkát azzal mossád, az u-
tán osztán végy erős bor etzetet, és ásztafd
egy érszaka benne, az után végy egy bőgrét,
és tégy egy kitsiny festéket belé, és azt főzd-
meg jól, de ki ne hadd futni, mert sem mire
kellő fekete leszzen ha ki fűt, és serényét és
farkát őszve fűzvéen tedd az festékben hogy
hozza szija, ezt tseléked kétszer vag' három-
szor és jó leszzen.

Ez illy festékekkel kívántatik szép meleg ve-
rősenyén vagy szobában festeni, az után az
serényét vagy farkát dio olajjal kell szépen

ki-

ki fűsülleni, és így osztán ép fejes léfzen.

*Egy jó recepta, az melly Lonak fibelekje vagyon,
miről kell azt meg-ismerni:*

Elsőben erről, mert az fejét ala-rattya, az fülei pőnig hidegek, és az szemei folynak, ha ez jegyeket látod, azonnal az fülér szakázd fel egy újni szélessen, és az nyaka és áll-tson-tya közört találsz azonnal valami kemény-seget mint edgy kelevény, akkor végy edgy ér vágó vafat, és szakázd fei véle, az után végy ismet edgy babni darab pisklotot, tedd az sebbe, hogy a' magában meg evesedgyék, és ki-follyon, ez után borral mosd ki szépen neki, és soha nem jő többé ez betegség reá.

*Igen jó recepta, az melly Lonak térde tson-tyait
meg ütötték, vagy más egyéb tson-tyait
meg sérvűdtek:*

- Végy 3. lot Mézet,
- 3. font Nyár-fa bimbo olaját,
- 3. lot Terpentinát,
- 1. lot Fekere nádály fűvet.

Ezeket mind tőrd pórrá szépen, és keverd őszve irat tsinálván belőlők, és kösd tőpű-vel reá, az után ismét meg más bőr nővi ott az tson-tyot. De ha meg-dagadna, tehát végy 1. garas árru Rosa vizet, 4. tyukmonyat, fer-
esly

tály font Görtő fejért, fertály font Boluf,
mind ezeket izepen tsináld ōszve, hogy hi-
vesítō Flastron legyen belőlők, és azzal ken-
nyed miglen az daganattya el-mégyen,

*Igen jó orvosság, az melly Lonak az tsipőjébe
féreg vagyon.*

Elsőben kelevény lészzen rajta, azt az ér-
vágó vassal kell fel-szakasztani, és az után
végy fél lot éget Gálitz követ, és fél lot Mer-
curiomot, ezeket meg-törvén az után ele-
gyits i. garas árru mézzel ōszve, és három
nap egymás után tedd belé tsipűvel, de min-
denkor szépen ki-moslad. Az után végy:

6. pénz árru Görtő fejért,

6. pénz árru arany gléret.

Ezeket egyben elegyítvén hintsa' sebben,
és ismét új bőr fogja nőni.

Az bötüknek magyarázata: mely-
lyek ez Löban le jegyezietnek.

- A. Az Füleiben való erek ezért szoktak meg-vá-
gattatni, ha az Fülel evesednek, és az nyaka-
ki-tekeredete.
- B. Az homlokán való eret penig kell meg-vá-
gatni, mikor az Lo meg-szédül avagy bolondul. I-
te, mikor az feje fáj vagy fluxus elöl ki-folynak.
- C. Az szem felett és alatt való ereket jó meg-vá-
gatni az szem homályoságáért.
- D. Az orra felett való ér szolgál az Cholera be-
tegség ellen. Item, az fővelő fujás ellen.
- E. Az nyénen való ér, kit harmadik gyökérnek ne-
veznek, jó meg-vá-
gatni az melly Lo igen meg-
hevül, vagy az sok étel miatt meg-zabállik.
- F. G. Az nyelv fölött és alatt való ereket jó meg-
eresztetni, mikor az Lonak torok gyékje vagyon.
- H. Az nyakán való ér szolgál golyvárságról. It-
az tüdő és máj fogyatkozásáról.
- I. Az szügjénen való szolgál szárságról.
- K. Az serény felett vagy nyakán fen használ, ha
az abrakot meg nem emésztheti.
- L. Az nyaka hajlásán vágass, ha az Lo meg-üt-
között valamibe.
- M. Az térdgyen jó eret vágatni, mikor az Lo lá-
bai meg-dagadoznak.
- N. Az timpokellen penig az térde alatt vágass.

- O. Az sz. kit teke érnek hinak, jó meg-vá-
gatni az rut csoportos és varas lábért.
- P. Az álla mellett jó meg-eresztteni az ételből va-
lo meg-zabálásért.
- Q. R. S. T. Ezeket az ereket jó meg-eresztteni az
lábaiban lévő nedvességéért.
- V. Az kapta alatt, kit gyámolérnek neveznek, jó
az tellyes körmű lovaknak.
- X. Az oldalán, vagy farkantyú ér, jó az heves lo-
vaknak, kik az munkával feletté eröltetnek.
- Y. Az vékonyán jó az kövér Lovaknak, mikor az
kövérseg bennük meg-olvad.
- Z. AA BB. Ezeket az ereket jó meg-eresztteni,
mikor az Loszerzésa meg-dagad.
- CC. DD. EE. FF. GG. HH. Ezek igen meg-pro-
báltattak, az száguldásban lévő nedvességék és
folyások ellen.
- II. Az hátulsó térdgyén, kit rokkant érnek hinak,
az feletté való nyargalozásért igen jó.
- KK LL. Ezeket az ereket jó meg-eresztteni, ha
az Lo hátullya belől meg-vész.
- MM. Az Keresztisonon jó meg-eresztteni, az
melly Lo magát meg-sérti.
- NN. Az hát gerintzin vagy lapotzkák közöt va-
lo eret jó meg-váogatni, az melly Lovon Scorbu-
tus, az az, sok rossz nedvesség miatt meg-ve-
szett betegség vagyon.

Minden-fele Instrumetom az, melyek a
Lovaknak curalásához tartoznak, rendel
valomég-magyarázása.

Az A. B. C. Instrumet: kell a Lonak hor-
gas fogait ki- verni, ki-ütögetni.

Az D. Instrumetommal, az melly Lonak
tisztáralan torka vagy on és féreg benne, ez-
zel kell ki-keresni.

Az E. Instrumentom, az melly Lonak tor-
ka meg-dagadozott, avagy egyéb rút nedves-
ség volna benne, ha egyéb modon nem volna
mód orvosláni, tehát ezzel kell a Lonak tor-
kában béloni vagy főt skendezni az orvoslá-
got, hogy ismét lélekzelheffen, és az bőr alatt
lévő nedvesség is ki tisztuljon. Mert gya-
korta történik, hogy némely Lo el-ful, azért
igen hasznos ezzel élned.

Az F. Instrumentom kívántatik, az nyelv-
vét igen meg- sértött lonak, ki mindenkor ki-
függ szájából, ezzel meg- gyógyul.

Az G. Instrumentom, a' melly Lonak-fülei
alá fügnek, és fel nem tarthattya, ezzel kell
azokat cürálnod.

Az H Instrumentom kívántatik, az mely
Lonak farkas fogai vadnak, ezzel kell azokat
ki-vonogatni.

Az J. Instrumentum pedig, az melly Lonak békája
vagyon, azzal ki-égetni.

Az K. Instrumentummal kell ki-metzeni
mint tyuk szemét, szűmöltsőt, és több afféle
fogyatkozásokat.

Az L. Instrumentum: kell élni, mikor a' lonak
valami nyava lyáját ki-metzenék vagy kötöz-
nék, és nem akarná állani.

Az M. Instrumentum: kell az Lovon lévő
minden ereket meg-vágni, és az harmadik
gyökerét is ki-metzeni.

Az N. Instrumentummal az melly Lonak
szemén valoja van, véle meg-fogni, hogy el-
mettzeressék.

Az O. Instrumentum kívántatik, az melly
Lo lábát annyira meg-üti, hogy az kőrme el-
esik ezzel kell viszont reá nyomni vagy saj-
tolni, hogy ismét oda nőjön.

Az P. Instrumentum pedig, az melly Lo-
nak ina őszve-sugorodik, ez eszközt pedig az
Lo jó lábára nem a' sugorodatra kell fel köt-
ni, ezokáért, hogy az rossz lábán szüntén úgy
állyó mint az jön, és az inak meg-nyúllyanak.

Az Q. Instrumentum kívántatik, az mely
Lovon a' Spalt vagy lankatlag nevű betegség
az hátulso lába térdgyénen vagy on, és ezzel kel-
néki égetni, de rézből kell ezt csináltatni.

Az R.

67

Az . . Instrumentomna . . . kell az Lo szájában lévő árpa szemeket, . . . egyéb apro bibirtsokat el-mettzeni, és az ízekben való ferges szűrr-is.

Az s. Instrumentumot vegyed, a'mely Lo az hátulso lábával tsak lab hegyen jár, ez eszközt reá fel kell űtni, és ismét ki-egyenefedik véle.

Az T. Instrumentumot vegyed, ha Lovadnak lába ketté törnék, azt jó meleg kötéssel ebben kell foglalni, hogy a' meg töröt tsont erőssen edgy helyben álván, ismét őszve forradgyon.

Az V. Instrumentom pedig kévantarik, az melly Lonak az nyak hajlása enyiszik, ott azért az bőrt fel-messed, és ugy osztán ez eszközt meg-melegitvén az enyészto kenettel edgyütt, az mint meg-mondatott gyógyítsd.

Az W. Instrumentumot vegyed, ha az Lonak nyakát által kell égetni vagy sütni.

Az X Instrumentom, ugy mint szőr kötél, vagy madzag, mellyet benne által vonfznak.

Az Y. Instrumentommal kell az Lovat le-dőíteni, mikor szemén valóját kell venni, a-vagy egyébét akarod el-mettzeni.

Az Z Instrumentom olly, kit az torkában kell tenni, mely a' nedvesseges rutságot mind

az fejből és torkából ki vonszon, mint ma-
kor az torka kelevényes, az kit szájj hivesítő
féknek is hinak.

Ezek is szükségesek:

1. Kalapáts, mely a' patkoláshoz tartozik.
2. Ha valamely Lovat meg lőnének, és
valamit ki mettzenének, ezzel kell tartani a-
vagy ki vonni, hogy az inak meg ne fertőd-
gyenek.
3. 4. Az patkoláshoz szük seges.
5. A' tellyes kőrmőt kel véle ki-risztítani.
6. Minden Flastromos irakat véle kenni.
7. 8. A' patkoláshoz is szük segesek.
9. Az furo, mellyel az nyilazas helyét ki-
furják.
10. Midőn az Lovat hoszfzára égetik, az
mint némely helyen emlekeztem rola.

AZ TITULUSOKNAK LE-
írása, az mint ez Könyvetskében
a Lovaknak minden nyavalyáirof
szép rendel egymás után
igy meg találhadd.

Miképpen ismerhetni meg az Lovat hány esztendő-
ségben, és mitsodás jelei legyenek.

Továbbá ismét, mikor az Ló két esztendő, miről ismer-
hetni meg minémű nagyonő.

Mikoron valamelly lonak gyógyításához akarsz kez-
deni.

Miről ismerhetni meg ez, ilyen nyavalyájú lovat.

Miképpen kell ez, ilyen nyavalyájú lovakat curálni.

Ha eszedben akarsz venni, hogy ha az lovad ja mint ja-
róé és egészséges is.

Az mén-lovak mitsodás modunnak kell lenni, kit az mén-
nesben borsátasz.

Meg-jedz és az mén-lorol.

Ismét jegyezd meg az mén-lorol ha te jora találsz.

Mikor valamelly lonak kedve el-mulik, mint kell azt is-
mét helyére állatni.

Ha valamelly mén-lo az kantzától igen meg-rángat-
tatik.

Edgy jó recepta, ha valamelly lonak az farka valamelly
tisz-tátalan kantzától meg-veszne.

Az kis iskit miképpen kell az Abrakra szoktatni.

Kérjehedd: Miből esnek azok?

Még is honnan vagyon az giliszta eredeti.

Igen jó ital, m. l. valamely lovat igen meg tsipdesnek a giliszta.

Ugyan az onrol. Más ital ugyan az onrol.

Melly ismo által vesztik ki az lonak szűgyn, kitki-
gyo feregnek hinak.

Igen jó ital, az melly lonak estét az fergek ki-
vetik.

Abrak közibe való igen jó por.

Más igen jó por fereg ellen.

Probált recepta a magái ki rágo fereg ellen, kit portzel-
nek hinak, melly az bőr és hu között vagyon.

Probált recepta az Szűr fereg ellen.

Hogy kell meg ismerni az lonon az Scorbutust, az az, a
meg veszett nedvessegi betegséget.

Ha valamely lonak kövér szemei vannak.

Mikor valamely lonak az szemét meg ütötték, vagy
meg szarták volna.

Ugyan az onrol, ha szintén meg sebesedik avagy meg ho-
jagzik is.

Midőn valamely lonak hályog van az szemén.

Probatum: szemről való Ir.

Más szemről sokszor meg probáltatott viz.

Mikor valamely lo futásában fulad avagy sru dobogo.

Egy igen fő recepta, mikor valamely lobeteg, és nem tud-
hadd mi lelte.

Az melly lonak vizelleti meg áll.

Az melly lo nem ganejelhatik.

Arra való Chrystier.

Ha az lonak béli szorul, miképpen ismerhetni meg.

Az lo

Az lovat ha k^{is}rság bántya, mikképpen isme^{re}hetni meg:
Igen jó és próbált liktáriom, az mely lofeltevéb meg. Za-
bállik szélitől, vizitől &c.

Edgy igen jó kenő, ha valamelly lo meg. zabállik az szá-
guldásban.

Midőn valamely lo meg. űnkőzik.

Az mely lo meg. merevedik.

Hogy az lo vad meg ne merevedgyek mikor hozs. sz. as uton
jár sz.

Hogy az lo mindenkor vidám légyen mikor uton jár sz.
Itém, bő bajosság ellen. is jó.

Mikképpen kell meg. ismerni az lovat, ha a' keresze isont-
ban servése vagyon.

Mikor az lo nyaka az hajlásbanki-szegik, mikképpen
kell azt meg ismerni.

Mikor valamely lo akar minémá tagjaiban megrokkan.
Száradás ellen való kenet, mikor az lo sz. ügye szárad.

Mint ismerhedd meg ha az lonak az hátulso inán az
rokkant ér hozs. sz. ab.

Ha ismét valamely lo hátulso inán lévő rokkant ér röv:

Az mely lonak meg. dagadnak inai vagy laba szarai.

Lovat meg. vidámitani.

Az mely lo van holt tetém vagyon.

Mikor az lonak Impokia vagyon.

Fuladólorol való orvosság.

Ha valamely lovat meg. lőnének, arról meg. próbált orv:

Vérnek meg. állásáról való.

Ha valamely lovat meg. vagnának vagy szurnának, és
vérit meg nem állathatná.

Igen jó viz, ha valamely lovat meg. lőnének, annak vére
meg. állatásáról.

- Egy igen jó dadafról való kenet.
- Egy igen jó gyuladafról való por.
- Ha valamely lo lántsával vagy kapiával meg ökleltetik.
- Egy jó ír, midőn valamely lovat meg-löttek avagy meg-öklelték 23
- Ha valamely lovat meg. vágjának vagy furnának térdbe, forgo rsoniba &c.
- U. viz ellen. 23
- Egy meg-probáltatott jó meleg kenet. 24
- Miképpen kell meg. ismerni, ha az lo lába térdbe vagy bokákai minyult. 24
- Edgy jó recepta, ha valamely lo folyó epéjű térdgyébe vagy bokájában. 24
- Ugyan azonrol. 25
- Az tellyes kaptájú loról való próbált orvosság. 25
- Ha valamely lonak az kaptán körme hasadékia volna. 25
- Köröm hasadékról és kaptánövéfről. 25
- Más ír ugyan azonrol. 26
- Egy igen jó Lokörmére való ír, ha rossz Körme vagon, hogy véle nőjön. Ugyan azonrol. 26
- Ha valamely lonak az ütésben ki. vész az lába, és az kaptán alol genyetség jár. ki. 26
- Igen jó recepta, az mely lo korságos, miképpen ismér: 26
- Minden-féle gantsokrol való víz készítés, ugy-mint süméltésokról, és egyéb affélékről, ki vel wofattassék. 27
- Ha valamely lo az sokúti járásban igen meg-rázodik. 27
- Hogy az lo el nerázodgyék avagy lankadgyon. 27
- Ha valamely lonak eleven bus az kaptája körül vagy egyébütt ki nyomodnék 28
- Igen jó recepta, ha valamely lonac séb helyei az kaptán körül ismeg evesednék. 28

Ha eszedben veszed, hogy lovadnak remeg. hasfodet
Ha valamely lovat meg nyilaz nána (vagy) s. g. en kág-28
na, probált recepta.

Egy igen jo gyogyito ital minden fele nyavalyáról. 29
Miképpen kell vizet készíteni, az r. r. gelyvákát süm. ol. 29
isiket, és egyéb növéseket az za' mini kell gyogyítani.

Item, más fő víz, az roibado sebek és sümölsők ellen. 29

Mint kell gesztenye színű irat készíteni rof körömről. 30

Zöld szárazto Flastronoi készíteni, mely az ki. nőit husk 30
bő. neveli.

Egy jo orvosság, ha valamely lonak lábai beválnak 30

Kőepe ellen. 30

Midőn az lonakkő-epéje az talpa környékén ki fakad. 30

Igen jo orvosság, az mely lonakkörme szorul, miképpen
kell az meg ismerni, és mitől vagon az. 30

Az köröm gyökere száradása ellen való igen jo orvosság. 31

Fül-béli kelevényről. 31

Az mely lonem halba. 31

Egy igen jo Flastron. 31

Más Flastron. 32

Hűvestő és enyhítő kenet. 32

Olly kenet, mely gyogyit és tisztit. 32

Szárazto Flastron vagy Ir. 32

Sebre való Ir. 32

Más szárazto Flastron. 32

Minden fele kelevény ellen való Ir. 32

Seb vagy sérvés ellen való Ir. 33

Fülből való vad hús ki rágo Ir. 33

Szárazto Ir. 33

Tyukmogy olaját venni. 33

Olly irat készíteni, ki tisztit és gyogyit. 33

- Dagadé-ellen. 34
- Edgy igen jó enyest víz, az lovaknak minden-féle heves nyavalyái ellen. 34
- Minden félsz bekehén való víz készítés. 35
- Minden féle sebet meg-gyógyító Por. 35
- Igen jó Ir az Franixu fereg ellen. 35
- Mikoron valamely lonak az egész teste isomokkal rakva, és az ros fereg bántya, vagy menyét fojtogatya. 35
- Minden-féle seb gyógyító fekete Ir. 36
- Meg-probált orvosság, az melly lo kószog vagy turos: 36
- Fekete kósz avagy turrol való Ir. 36
- Más Ir ugyan azonrol. 36
- Turrol való Viz. 36
- Meg más viz azonrol. 37
- Más turrol való orvosság. 37
- Az isoportos lábú lorol. 37
- Ugyan azonrol. 37
- Meg más az isoportos lábú lorol. 38
- Impokrol. 38
- Edgy igen jó orvosság, ha valamely lonak tetemes kórme vagyon, és miről kell meg-ismerni. 38
- Jó orvosság, az mely lo von békolat vagyon, miről ismerekenni-meg. 39
- Igen jó orvosság, az melly lonak az hátulso térdgyén által járó epéje vagyon, &c. 39
- Ha valamely lonak az hátulso lába térde lankad. 40
- Ha valamely lo von edgy ryukmonni vagy ökölni gyökeres számolító vagyon, és vér isópög ki belőle. 40
- Jó zöld Ir, az békolatban lévő sebes lábúknak. 40
- Meg probált víz, ha valamely lonak lábai meg dagadnak
- Ugyan azonrol. 41

Midőn valamely lonak az lábai ki-fogoznak. 41

Ha valamely lonak az szerszáma meg dagad. 41

Ha valamely lo tisztátalanul vizellik. 42

Ugyan azonrol. 42

Ha az lo vért vizellik. 42

Az mely lo nem vizelhetik. 42

Megmás azonrol. 42

Ha valamely lo nem ehetik. 43

Ha meg akarod tudni ha nőé lo vad avagy nem. 43

Az mely lo nem nőhet. 44

Az mely lonac szájába békája vagyon. 45

Ha valamely lo igen bevül, mivel kell annak bévségée 45

anyhíteni.

Az mely lonak háta nyereggel meg-nyomatik. 45

Megmás szaraz topor, az fellyül említett sebre, mely

használ az nyereg meg-nyomás ellen-és. 46

Az mely lo rajás vagy széles az fejével. 46

Miképpen kell meg-ismérni az mely loban raj vagyon. 47

Miképpen kell meg-ismérni az alattomban való bodnlé 47

lovak.

Az mely lonak bolondos bodislása vagyon. 47

Miképpen kell meg-ismérni az lo von a maguas bodéást. 48

Az mely lo bolyokás. 48

Igen jó orvosság, az mely lonak nyaka ki-szegik, és fejei 48

rittal félre vagy horgason tartja.

Az mely lonak az nyaka igen meg-dagad. 49

Fáradtság ellen való orvosság. 49

Ha valamely lo ruhát vagy tollat meg-észik. 49

Az mely lo fuladózo. 50

Más azonrol. Megmás azonrol. 50

Hornellen. 50

Igen

- ...por: z nye borat ellen. 6
 ...mény, zive és hafa avagy sügye verő lorol. 5
 ...rok gyéke fel: szakasztani. 6
 ...knyos fő fayo avagy beteges lorol. 6
 Az melly lonak beves szemek adnak és igen fogyatag
 annyira hogy majd nem wárthat véle. 6
 Meg próbáltatott or: vofság, az sebes lovát 9. napok alatt
 meg gyógyítani. 6
 Az lonak nyelvére lévő mindenféle fogyatkozástól. 6
 Az melly lonac füle cvesül. 6
 Az fülben valonyú ellen. 6
 Ehl dagarattjáról. 6
 Az mely lo Istaloban vagy mezőben hirtelen le esik. 6
 Egy igen jó Deathea irat készíteni. 6
 Gyeladás ellen való igen jó popicmo: készíteni. 6
 Fejverneke ir. 6
 Ha valamelly lonac farkában vagy serényében tevek
 vadnak, miképpan kell vesztetni. 6
 Leültetvása Por. 6
 Tavasról való or: vofság 6
 Megmas az onról ha az előbbi or: vofság ugyan nem has-
 nána. 6
 Az mely lo belől vesztad 6
 Igen jó or: vofság, az mely lo meg rakkan, servédek 6
 Igen jó or: vofság, az mely lo lába ketté verek. 6
 Az mely lonon a gáz vagy vagyon. 6
 Igen jó or: vofság, az mely lo meg dagadozott és a nedves-
 seg az oldalán majbol az oldalát kontyairól le sűrű-
 kizvan az bőr alatt vagy sügyében marad. 6
 Az mely lonak haja benne el oltad. 6
 Igen jó gyógyítatal, a mely lo meg sérül vagy rakkan. 6

Igen jó receptia, az mely lonak toroc gyökje vagon
Az mely lovon bőr szobrás vagon.

Egy jó orvosság az mely lonak hirtelenezés, iesteni ma
egy tyukmonni vagy ökölni keleuó zakkelt rakva lesz.

Igen jó receptia, a mely lonac füle között suvo serge vagon
Egy igen jó orvosság, az mely lovat meg-bájosnak,

Az Gutta ütött lovat mint kell gyógyítani.

Jegyezd meg, ha valamely jó jaro vagy nyerges lovat az
füre ki akarsz vinni:

Továbbá ismét, ha jó nyerges lovadat nem akarsz az fü-
re botsátáni:

Ha valamely lovat bodosza akarsz tenni:

Mint kell az lovat Gejz tenye szórúvé tenni.

Ha lovadnak edgyik lábát akarsz meg feketíteni, vagy
másutt egyébűt e.

Ha hamarjoggal akarsz lovaadat meg fegyezni.

Ha akarsz lovadnak hogy hósszú serénye és farka nőjön.

Miképpen kell török medon vörössen a lovat festeti.

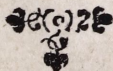
Német modon vörössen festeni.

Egy jó receptia, az mely lonac sibelekje.

Igen jó receptia az mely lonak térdetsont
vagy más egyéb isomjai meg servú.

Igen jó orvosság, az mely lónak a lispáje

V É G E.

...napot: z nye borat ellen. 6
...mény, z i ve és hafa vagy szügye verő lorol. 5
...rok gyéke fel: szakasztani. 6
...knyos fő fayo avagy bereges lorol. 6
Az melly lonak beves szemei adnak: és igen fogyatag
annyira hogy majd nem is látbai véle. 6
Meg próbálatott orvosság: az sebes lóvat 9. napok alatt
meg gyógyítani. 6
Az lonak nyelvéen lévő mindenféle fogyatkozástól: 6
Az melly lonac fűlevesűl. 6
Az fülben valonyk ellen. 6
Fül daganatjáról. 6
Az mely lo Istaloban vagy mezőben birtelen le esik. 6
Egy igen jó Deathea irat készíteni. 6
Gyaladás ellen való igen jó popicmo: készíteni. 6
Fegyvernek ir. 6
Ha valamely lonac farkában vagy serényében tervek
vadnak: miképpen kell vesztetni. 6
Leleté vána Por. 6
Tavaszról való orvosság. 6
Még más az onrol ha az előbbi orvosság ugyan nem hasz-
nána. 6
Az mely lo belől vetked. 6
Igen jó orvosság: az mely lo meg rakkan: serüdi. 6
Igen jó orvosság: az mely lo lába hente. 6
Az mely lonon: az vagy vagyon. 6
Igen jó orvosság: az mely lo meg dagadzott: és a nedves-
ség az tüdő és májbol az elálat: ront yarköz: és szív-
köz: az a bőr alatti vagy szügyében marad. 6
Az mely lonak hafa benne el: elad. 6
Igen jó gyógyítatal: a mely lo meg serül vagy rakkan. 6

72.

ökje vapyon

ene zész tesszi ma
yekkel rakva lef...
te fu vo ferge vagy
eg-bájolnak,
tani.

igy nyerges lovat az

nem akarod az fű-

mi:

tenni.

g fekelíteni, vagy

fegezni.

nye és farka nőjön.

lovat festet i.

er

nt

ú.

háje

..

Centimetres

Inches

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

